

VINERI 22 IUNIE 2001 · ANUL L NR. 25

FONDATÎN 1951

FOAIA

40 IORNI

românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Semne ale românității la Apateu

De tinerii profesori depinde dacă se vor perfecționa în profesia aleasă

„Copiii să învețe de la strămoșii lor limba și tradițiile”

CALENDAR ORTODOX

25 iunie, luni – Sf. Cuv. Mc. Fevronia și Silvia; Sf. Mc. Procopie și Orentie cu frații săi.
 26 iunie, marți – Cuv. David din Tesalonic; Sf. Ioan, episcopul Goției.
 27 iunie, miercuri – Cuv. Samson, primitorul de străini; Sf. Maria și Ioana, Purtătoarele de mir; Sf. Mc. Anect.
 28 iunie, joi – Aducerea moaștelor Sf. Tămăduitori fără de arginți Chir și Ioan; Sf. Mc. Papia.
 29 iunie, vineri – (†) Sfinții Apostoli Petru și Pavel. (Dezlegare la pește)
 30 iunie, sîmbătă – Soborul Sf. 12 Apostoli; † Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmnești.
 1 iulie, duminică – Sf. Tămăduitori fără de arginți Cosma și Damian; † Sf. Ierarh Leontie de la Rădăuți. Duminica a 4-a după Rusalii.

AGENDĂ

25 iunie

1873 – se stinge din viață marele mitropolit al Ardealului *Andrei Șaguna*. A fost înmormîntat la Rășinari, simplu, așa cum i-a fost voia, însoțit doar de un singur preot călugăr, fără ceremonie mare.

1925 – în ședința Academiei Române sînt alese, ca membre onorifice *Elena Văcărescu* și *Anna Elisabeth de Noailles*, născută *Brâncoveanu*. Ele au fost primele femei ajunse sub cupola Academiei Române.

26 iunie

1927 – a murit istoricul *Vasile Pîrvan*, întemeietorul arheologiei românești.

27 iunie

1801 – a fost marele incendiu din *Giula*, care a mistuit și biserica ortodoxă română Sf. Nicolae din *Giula-Mare*. Referire la acest eveniment aflăm în cartea *Adunarea Cazaniilor*, care se află în arhiva bisericii giulane.

28 iunie

1912 – s-a născut muzicianul de renume mondial *Sergiu Celibidache*, membru de onoare al Academiei Române.

29 iunie

1819 – s-a născut, la București, *Nicolae Bălcescu*, fiul pitarului Barbu sin Petre căpitanul, și al Zîncăi Bălcescu. Tatăl murind curînd, istoricul va adopta numele de familie al mamei.

1 iulie

1834 – după obținerea aprobării, la 1 iulie 1834, credincioșii din *Orașul Mic Românesc din Giula* au început construirea bisericii ortodoxe pe teritoriul cimitirului lor, înființat încă din timpul așezării lor aici. Dorința lor de a-și avea biserica lor proprie în timpul cel mai scurt posibil se dovedește în mod grăitor prin faptul că în numai trei luni s-au terminat lucrările de construire.

1902 – din luna iulie a acestui an apare bilunar, la Oradea, revista lui Iosif Vulcan, *Familia*.

1917 – moare, la București, *Titu Maiorescu*, critic literar, estetician și om politic.

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: Sfințirea troiței la Apateu
(Fotografie de Eva Iova)

Întîlnirea primarilor la Zerind

La 15 iunie la Zerind s-au întrunit din nou primarii județelor Bichiș și Csongrád, aceasta fiind cea de-a XII-a întîlnire de acest fel. În vederea înfăptuirii unor proiecte comune, primul contact între conducerea localităților limitrofe s-a realizat în anul 1995. În primii ani, doar 13 primari au manifestat interes față de această inițiativă, mai târziu ședințele s-au dezvoltat transformîndu-se

într-un adevărat miting.

Oszvar Zoltán, primarul Zerindului, a subliniat în cuvîntarea sa de deschidere că scopul acestor întîlniri este de a lega prietenii, de a contacta oameni de specialitate din ambele părți, care la rîndul lor vor putea colabora în diferite domenii.

În anii anteriori, dezbaterile s-au axat mai ales pe legăturile economice, respectiv comerciale. De data aceasta, accentul

s-a pus pe turism, cultură și sport. Punctele de frontieră, din cauza trecerii greoaie, constituie încă un obstacol în legăturile localităților limitrofe. Ar fi bine dacă nu numai la Nădlac, ci și la alte vămi s-ar introduce unde verde, a propus *Traian Cresta*, președintele AȚRU.

Întîlnirea primarilor s-a terminat cu vizitarea celor mai însemnate locuri din Zerind. **A. B.**

Cultura naționalităților în fața publicului din Budapesta

Un serial cultural sub genericul de „Festival de Vară” (Belvárosi Nyári Festival) se organizează în mod tradițional de sectorul V al Capitalei. Pe Piața Erzsébet vor evolua și în acest an, în zilele de 22–23 iunie, mai multe formații artistice, reprezentînd cultura și folclorul naționalităților conlocuitoare din cartierul Belváros-Lipótváros, invitate fiind și alte echipe, formații vocale, instrumentale, coruri ale naționalităților. Printre organizatori se numără și Autogovernarea minoritară română a sectorului V, în frunte cu președintele *dr. Gheorghe Mihăiescu*. Cultura românilor din Ungaria va fi reprezentată de programul corului Pro Musica din *Giula*, condus de maestrul *Gheorghe Flueraș*.

Planurile de vară ale cebanilor

Autogovernarea Românească din Bichișciaba și-a propus programe concrete și pentru această vară – am aflat de la președintele *Gheorghe Gros*, în urma ședinței din 14 iunie. În scurt timp vor începe lucrările de reparație a izolației de la biserica ortodoxă, care este afectată de igrasie. Parohia și autogovernarea a făcut tot posibilul să găsească fondurile necesare pentru aceste reparații foarte urgente. La ședință s-a discutat despre necesitatea unui control financiar pe anul 2000 și prima parte a

anului 2001 la Fundația Credo, fundație fondată de parohie și autogovernare. Cebanii vor participa în această vară și la programele culturale din oraș, care au legături cu minoritățile conlocuitoare: la 14 iulie vor lua parte la o vizită în orașul Beiuș, împreună cu echipa de dansuri populare de naționalitate „Csaba”, iar în luna august vor ajuta la organizarea Festivalului de Fanfare „Zenit”, la care vor participa și fanfare ale Bisericilor Baptiste din Chitighaz și Lipova.

- va -

Tabără pentru tineri de naționalitate la Bătania

În perioada 24-30 iunie se organizează, la Bătania, tradiționala tabără a naționalităților din sudul Cîmpiei. La cea de-a 12-a întîlnire participă și de această dată tineri aparținători minorităților sîrbe, slovace și române.

Concurs pentru obținerea calculatoarelor

Departamentul de Informatică al Oficiului Primului Ministru publică un concurs în cadrul Programului Széchenyi, cu titlul „Sprijinirea organizațiilor care colaborează în realizarea societății informaționale”. Scopul concursului este întărirea so-

cietății civile prin îmbunătățirea condițiilor de funcționare și prin introducerea lor în lumea informațională, asigurată de Internet, precum și prin înființarea unor noi centre de Internet. Pentru acest sprijin pot concura asociații, uniuni și fundații.

Pentru realizarea acestor scopuri stau la dispoziție 1.600.000.000. de forinți. Măsura subvenției poate fi sprijinirea cumpărării unui calculator pentru acele organizații care nu au filiale și pentru organizații de folos obștesc care dispun de cel puțin 3 organizații afiliate. În cazul celor din urmă se poate concura pentru unul sau maximum 25 de calculatoare. Subvenția nu trebuie restituită. Termenul înaintării dosarelor de concurs este **30 iunie 2001**. Informații suplimentare găsiți pe Internet (www.ikb.hu) sau la redacția Foii românești.

Poșta redacției

„Foaia românească este citită și în penitenciarul din Baracska” – am primit vestea cu cîteva zile în urmă de la părintele *Marius Maghiaru* din Budapesta. Preotul ortodox din Capitală de cîteva săptămîni a fost invitat să se îngrijească și de sufletele deținuților români din această închisoare, oferindu-le cărți, biblii și reviste în limba română, printre care și *Foaia românească*.

Incomode

Un lucru sau un fenomen este incomod atunci, când te deranjează, te supără, îți tulbură liniștea. Dacă vi s-a întâmplat așa ceva, scrieți-ne și le publicăm. Nu pentru a provoca pe oricine, ci pentru a învăța din aceste întâmplări!

Rămas bun, dragă școală!

Săptămîna trecută mi-a picat în mînă invitația pentru serbarea de rămas bun a unei absolvente de la cea mai mare școală românească de la noi. Elevii, dirigintele, profesorii de la Școala generală din Micherechi invitau părinții, neamurile, prietenii, cunoștințele la festivitatea de încheiere a studiilor la o școală românească. Invitația a fost formulată în limba maghiară, fără să conțină vreo slovă românească. Adio, școala mea, rămii cu bine.

La serbarea de rămas bun de la Școala românească din Chitighaz am fost pofțit personal. Invitația primită a fost în două limbi. Totul simetric, în următoarea ordine: după citatul în limba maghiară au urmat versurile în limba română, după textul unguresc venea textul românesc. Numele copiilor a fost introdus însă numai în limba maghiară. Nici chiar numele de botez nu li s-a trecut în românește. Serbarea a fost frumoasă, cu copii deștepti, crescuți la o școală românească.

Au intrat în vacanță și copiii de la Școala generală din Săcal. În cursul anului, cu toții au învățat și românește, trei ore pe săptămînă. Școala desfășoară un program special, de naționalitate. Clădirea școlii a fost reconstruită recent din surse bugetare serioase, obținute pe motivul că este vorba de o școală a românilor. Instituția este la ora actuală una dintre cele mai frumoase școli pe care o au românii din această țară. Pe clădire, alături de drapelul Ungariei, se găsește și tricolorul României. În interiorul clădirii însă nici un tablou, nici o inscripție, nici o literă în românește. La Săcal, cu 50 de ani în urmă, dintre locuitorii satului 51,8% s-au declarat români și ortodocși.

Ștefan Frățean

„Valori de cultură și civilizație românească în manualele școlare”

Sub acest titlu invită Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria pe toți cei interesați la o întâlnire de specialitate, care va avea loc la 30 iunie, la Giula. În cadrul consfătuirii, membrii

institutului își vor expune rezultatele cercetărilor, pornind de la obiectivele precizate în programele-cadru pentru școlile românești din Ungaria.

-va-

Kaltenbach rămîne ombudsmanul drepturilor minorităților

Ombudsmanul drepturilor minorităților din Ungaria va fi și pe mai departe germanul Kaltenbach Jenő. În ultima zi de lucru a plenarei dinaintea vacanței de vară, la 19 iunie 2001, deputații Adunării Naționale de la Budapesta au votat despre comisarii parlamentari, printre care și despre ombudsmanul drepturilor minorităților. Desemnarea candidaților s-a desfășurat

într-o atmosferă încordată, partidele parlamentare neputîndu-se înțelege în persoana acestora. În urma voturilor depuse de parlamentari, dintre foștii ombudsmani doar Kaltenbach Jenő și-a păstrat mandatul pentru următorii cinci ani. Instituția comisariilor parlamentari a fost creată în 1996, fiind considerată o importantă realizare a noii democrații.

-ștf-

Semne ale românității la Apateu

„O ploaie mărunță pica și cerul era acoperit de nouri” — scria George Călinescu despre ziua înmormîntării poetului național român Mihai Eminescu. Și cu 112 ani mai tîrziu, la 14 iunie 2001, a plouat. În această zi au dorit românii din Apateu să pomenească în cadrul unui parastas de trecere în neființă a lui Eminescu, inaugurînd și sfințind o troiță și un nou bust al poetului, în fața bisericii ortodoxe române din localitate.

Oaspeți dintr-o parte și din cealaltă a frontierei

Parohia ortodoxă română din Apateu, împreună cu Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria și primăria din Apateu a organizat, joia trecută, în ziua de 14 iunie, o comemorare a celui care a fost poetul național român Mihai Eminescu. La invitația parohului *Origen Sabău* au răspuns foarte mulți oaspeți din Ungaria și din România, printre care rectorul Universității din Oradea, prof. dr. *Teodor Maghiar*, donatorul bustului Eminescu, Prea Sfințitul *Ioan Mihăilțan*, episcop al Oradiei, Prea Sfințitul *Timotei Sevițiu*, episcop al Aradului, Prea Sfințitul *Petroniu Sălăjeanu*, arhiepiscop vicar al episcopiei Oradiei și, în calitate de co-organizator, Prea Sfințitul *Sofronie Drințec*, episcop al Giulei. Pe lângă înaltele fețe bisericești, a fost reprezentată și Ambasada României de la Budapesta, în persoana domnului *Nicolae Pahonea*, respectiv Consulatul General al României la Seghedin, în persoana doamnei consul *Maria Teodora Pop*. Au mai fost de față *Vitányi István*, deputat parlamentar, *Traian Cresta*, președinte al ATRU, *Ilarion Voinea*, artist plastic, sculptorul bustului Eminescu din curtea bisericii din Apateu.

Troița și bustul

„Sfînta troiță și bustul lui Eminescu sînt semne ale prezenței românești în acest sătuleț bihorean, unde puținii români cu încăpăținare se luptă să-și păstreze identitatea, cultura și limba” — a spus Prea Sfințitul Sofronie

după parastasul în memoria lui Eminescu, accentuînd că de acum înainte călătorul care va trece pe strada principală din Apateu, vrînd

nevîrînd va întîmpina aceste semne ale culturii și religiei românilor. Episcopul nostru a declarat cu convingere că geniul poeziei românești ne va ajuta să ne regăsim limba română. Cei doi episcopi din Arad și Oradea au evocat figura marelui poet național, legăturile lui Eminescu cu religia, relațiile româno-maghiare, sentimentul frățietății, care este fundamentul tuturor lucrurilor.

Sfîntirea celor două semne ale românității, a bustului și a troiței, s-a făcut în fața unui public numeros, alături de două coruri orădene, formația vocală bărbătească „Angelli” și Camerata Felix.

„Noi nu îi vom uita...”

Rectorul Teodor Maghiar, în vorbirea sa din biserică dar și mai tîrziu, în interviul acordat, s-a referit la unitate, la acea unitate cu care se pot face minuni. „Cred că prin această do-

nație am dovedit că noi, orădenii, nu am uitat de românii din Ungaria și promitem că nici nu îi vom uita niciodată. Pentru mine frontierele românității nu se întind numai pînă la frontierele României. Cred că bucuria este reciprocă: apatienii se bucură de acest bust al lui Eminescu, care va rămîne alături de ei tot timpul, aducîndu-le aminte de originea lor, iar noi ne bucurăm că am avut această posibilitate să lăsăm aici un semn al culturii românești. Și de ce tocmai la Apateu? Cunoșc românii din Ungaria de mulți ani, am fost prin mai multe localități unde ei trăiesc și am considerat că aici este locul potrivit.”

Eva Iova

După cea de-a XX-a Întîlnire a Cluburilor de Naționalitate

„Copiii să învețe de la strămoșii lor limba și tradițiile”

Zilele trecute a fost organizată la Aletea cea de-a XX-a Întîlnire a cluburilor de naționalitate din județul Bichiș. La întîlnire au participat și oficialități, responsabili pentru soarta minorităților din Ungaria. Cu **Báthory János**, președintele Oficiului pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria, **Ștefan Frătean**, director la aceeași instituție și **Sarkadi Ferenc**, membru al Autogovernării românești din Aletea am stat de vorbă nu numai despre evenimentul cultural la care am luat parte, ci despre mai multe probleme care preocupă în prezent comunitatea noastră.

● **Báthory János**, președinte, Oficiul pentru Minorități:

– Aletea dovedește, dînd un exemplu frumos, cum poate organiza o reușită întîlnire un orașel aflat la o mare distanță de Budapesta, cum poate să antreneze la participare formații și cluburi care sînt recunoscute și peste hotare. Poate că și „jocul” s-ar fi uitat deja în oraș, dacă nu l-ar fi păstrat „ambasadorii” lui, dansatorii păstrători de tradiții. Dar putem vorbi și despre o altă acțiune amplă, despre „Întîlnirea șvabilor din Aletea”. În acest context îi felicit pe organizatorii întîlniri de azi și îi solicit să-și îngrijească și să-și păstreze și pe mai departe tradițiile. Dar trebuie păstrate nu numai tradițiile acestea, ci și tradițiile din familie: părinții să-și înscrie copiii la școlile de naționalitate, să le vorbească copiilor cît mai mult în limba maternă. Fiindcă dacă se va uita limba maternă și va slăbi cultura, atunci nu se vor mai putea organiza nici asemenea întîlniri. Deci ar trebui să nu stea copiii toată ziua în fața micului ecran, ci să învețe limba de la strămoșii lor.

– *După o seamă de complicații iscate, știm cu toții cît de greu s-a înființat după ultimele alegeri reprezentanța românească. Ce părere aveți acum, fiindcă se pare că la alegerile următoare vom confrunta aceleași greutăți?*

– Ați pus o întrebare foarte grea, răspunsul nu depinde de mine. Alegerile viitoare numai atunci vor putea aduce succes, dacă legile vor fi modificate, „înăsprite”, pretinzînd condiții de candidare și alegeri mai severe. Numai în

acest fel se va putea garanta excluderea unor candidați incompetenți, nedemni. În același timp trebuie să contăm pe circumstanțe mai grele în alegerea candidaților. Modificarea Legii Electorale încă nu se vede asigurată, nici modificările ca atare încă nu s-au schimbat. Dintre propuneri, de pildă, există și ideea ca alegerile pentru organele minorităților să se țină în altă zi ca alegerile locale sau ca secția de votare să nu fie tot în aceeași clădire.

● **Ștefan Frătean**, director la Oficiul pentru Minorități:

– A fost o mare bucurie că am putut veni aici la Aletea. Cunosc foarte mulți aleteni și mă bucur că ei sînt mîndri de tradițiile lor: atît cele românești, cît și cele nemțești. Întîlnirea este o inițiativă frumoasă. Tare le doresc organizatorilor ca și în viitor să-și păstreze această tradiție.

– *Ce perspective bănuieți la următoarele alegeri?*

– La alegerile autogovernărilor minoritare au fost foarte multe probleme. Se pare că și în viitor vom avea numeroase asemenea probleme. Alegerile minoritare locale ale naționalităților au rolul ca, după alegeri, să alcătuiască autogovernări legitime pentru rezolvarea problemelor specifice. E important ca membrii din formația aceasta să fie aleși dintr-un cerc cît mai larg. Și tot important este ca membrii acestor autogovernări să fie cetățeni care aparțin într-adevăr de naționalitatea respectivă.

La alegerile trecute, mai ales la Budapesta, au intrat în structurile autogovernări-

lor și persoane care mai înainte nu au cunoscut nici limba, nici tradițiile și nici nu au aparținut acestei minorități. Este un lucru important ca naționalitățile, ca cele din Aletea, să-și păstreze limba, tradițiile specifice, dar să cunoască și să respecte și moștenirea spirituală a celorlalte naționalități, așa cum se realizează și în Aletea.

● **Sarkadi Ferenc**, laureat al premiului „Fülöp Ferenc”, membru al Autogovernării Românești din Aletea:

– *Cum ai ajuns pînă aici, în domeniul dansului popular?*

– Precum o știu foarte mulți conlocuitori de-ai mei: eu am concurat de mai multe ori pentru a obține acest premiu, dar pînă acum l-am cîștigat întotdeauna elevii mei și nu eu. Sînt convins că cîștigarea lor e și meritul meu. În fine, acum cînd la a treia încercare am reușit să cîștig această distincție, m-am bucurat foarte mult. Succesul acesta mă obligă să organizez din nou echipa de dansuri populare „Gheorghe Turle”.

– *O asemenea reorganizare în ce măsură vă obligă?*

– Nu e important pentru ce întîlnire ne pregătim. Indiferent dacă e o întîlnire cu caracter orașenesc sau internațional. Emoțiile sînt aceleași. Dar pregătirile sînt la fel de importante, indiferent de ocazia pentru care ne pregătim. Important este, ca întotdeauna să fim pregătiți, oricînd să fim gata să ne prezentăm programul.

– *Ați amintit că vreți să alcătuiți o echipă formată din tineretul românesc din oraș. Cum veți reuși, în ce mod o să adunați dansatorii?*

– În primul rînd, ar fi bine ca copiii să învețe jocurile la școala generală, atunci e mai ușor. Nu e obligatoriu ca echipa să fie alcătuită numai din copii români. Dacă ar fi amestecați, am întări și mai mult relațiile directe dintre naționalitățile din oraș.

I. Cozma

Întîlnirea apatenilor

Din 1998 se organizează întîlnirea celor 16 localități din Ungaria, în toponimia cărora intră numele de Apateu, eveniment în cadrul căruia localitățile își prezintă trecutul, prezentul și valorile culturale. Anul acesta, cei aproape 500 de apateni s-au întîlnit la 3 iunie, în comuna Alsónemesapáti. Cei din Apateu (județul Bihor) au pornit cu o zi mai devreme în localitatea care se află la circa 500 de kilometri.

În timp ce primarii localităților au discutat despre problemele și posibilitățile actuale, formațiile artistice s-au pregătit pentru spectacol. Fiecare localitate a fost

prezentată prima dată de primarul său, cum a fost și în cazul apatenilor din județul Bihor, cînd a vorbit primarul **Dani Imre**. Corul adulților s-a pregătit cu cîntece în limbile română și maghiară, iar copiii au interpretat atît dansuri românești, cît și ungurești. Pe lîngă spectacole a fost posibil să se viziteze și curiozitățile comunei. Ziua întîlnirii s-a încheiat cu cîntarea și petrecerea comună a apatenilor, în cadrul căreia primarul din Apateu a invitat la o nouă întîlnire toți participanții, care se va desfășura în județul Bihor, în luna septembrie a acestui an.

V. J.

Coriștii din diferitele localități, printre care și cei din Apateul bihorean, au legat prietenii

România nu calculează în forinți

Deocamdată, Banca Națională Română nu intenționează să includă forintul pe lista instrumentelor externe de plată, în cazul cărora se calculează un curs de schimb oficial – scria recent cotidianul maghiar *Népszabadság*. Deși, începînd din 15 iunie, moneda ungară devine convertibilă, în România forintul se va putea obține și pe mai departe doar la negru.

Mugur Ștef, purtătorul de cuvînt al BNR a precizat într-un interviu acordat cotidianului clujean de limbă maghiară „*Krónika*” că, potrivit actualului bilanț, volumul tranzacțiilor cu Ungaria este atît de nesemnificativ, încît este inutil să se calculeze un curs oficial leu-forint. Ștef a recunoscut că BNR nu s-a ocupat încă de problema convertibilității forintului, deci nu este exclusă o eventuală modi-

ficare a actualei poziții a BNR. După cum a afirmat, în relațiile comerciale româno-ungare existente părțile stabileau prețurile mai degrabă în dolari și mărci, iar quantumul tranzacțiilor în forinți este nesemnificativ.

La rîndul său, purtătorul de cuvînt al Băncii Naționale Ungare, **Misura Gábor**, a declarat aceluiași cotidian că nici instituția ungară nu intenționează să calculeze un curs forint-leu. În opinia sa, întreprinderile ungare pot plăti partenerilor lor externi în orice valută și pot primi de la aceștia la fel. În ceea ce privește tranzacțiile româno-ungare, acestea se pot încheia, pe baza unui acord comun, și în lei, dar a precizat că în asemenea cazuri se pot utiliza cursuri după preferință, numai că chitanțele trebuie întocmite în forinți.

La liceul românesc se vor pretinde și în viitor numeroase cunoștințe de literatură

Conform celor stabilite în document, elevii de la liceu vor avea 6 ore de română pe săptămână. Oraul va cuprinde trei discipline: limba, literatura și istoria culturii, civilizației românești. În clasa a 9-a și a 10-a de liceu, orele vor fi distribuite în proporții egale, câte două-două ore pentru fiecare materie, iar în anii 11 și 12 va crește numărul orelor de literatură în detrimentul orelor de limbă.

Predarea limbii române la liceu

Programa-cadru a disciplinei care se va ocupa cu problemele predării limbii române la liceu denumește obiectul „*limbă și comunicare*”. Documentul fixează ca scop „*predarea eficientă a limbii*”, predarea „*lucrurilor practice*” în concordanță cu „*situația reală a nivelului de cunoștințe de limbă a elevilor*”. Copiii se vor ocupa „*doar cu cele mai importante cunoștințe teoretice, pentru că accentul se pune pe dezvoltarea capacității lor de comunicare*”. Se va strădui ca elevii să însușească un bagaj de cunoștințe de limbă privitor la cultura și civilizația românească, pe care îl vor putea folosi și în cadrul celorlalte discipline.

În clasa a 9-a, elevii vor exersa lucruri practice de conversație: salutul, prezentarea, adresarea, comunicarea la telefon, formularea unei permisiuni, a unei scrisori personale, dar vor învăța și despre originea limbii române. În clasa a 10-a, se va discuta despre diferențele dintre limba dialectală și limba literară. Programa pentru clasa a 11-a fixează ca obiect urmărirea limbajului presei românești. În clasa a 12-a, elevii vor trebui să vorbească despre diversele momente și aspecte ale vieții, să știe despre caracteristicile diferitelor generații.

Programa-cadru a predării literaturii române la școala medie românească stabilește ca elevii să primească o pregătire de înalt

cititorul care ia în mână programa-cadru din care să afle ce se va învăța la școlile noastre despre limba, cultura, literatura, arta, știința, tradiția, istoria românilor de pretutindeni, va trebui să parcurgă mai multe variante ale aceluiași document scris când în ungurește, când în românește. Diferențele nu sînt numai de formă, ci și de conținut. Acest lucru presupune o anumită nesiguranță, să nu-i zicem altfel, în fixarea concepției privitoare la învățămîntul românesc de la noi.

În cele ce urmează vom supune atenției programa-cadru a limbii și literaturii române de la liceul ro-

mânesc, material care ne-a stat la dispoziție în limba maghiară, document aprobat recent de Consiliul pe țară al minorităților. Materialul a fost dezbătut și de către Comisia de învățămînt a Autoguvernației pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU). Reamintim, AȚRU are dreptul de acord și veto privitor la aprobarea acestor documente. Programa-cadru trebuie să fie adoptată și de către Ministerul Învățămîntului, ca după acest act să poată începe în sfîrșit predarea pe baza acestui nou document în prima clasă de la Liceul Bălcescu din Giula.

nivel în concordanță „*cu standardele internaționale*”, conform „*cerințelor societății maghiare*”. Studiarea „*literaturii române și a literaturii românilor din Ungaria*” are ca scop „*formarea și lărgirea orizontului cultural al elevilor*”.

Teorie și istorie literară

Documentul stabilește că „*profesorul va avea posibilitatea de alegere a predării cunoștințelor obligatorii și facultative*”. Copiii vor trebui să cunoască cele mai importante etape ale istoriei literaturii române în contextul literaturii universale, să aibă cunoștințe despre personalitățile de frunte ale culturii și literaturii române. Se pretinde ca elevii să însușească elementele de bază ale teoriei literare.

În clasa a 9-a se vor studia temele, subiectele prin-

cipale ale literaturii române, printre care: viața și moarte, natura, iubirea, slăbiciunile omului, lumea fantasticului, înfățișarea satului, familia. Temele dezbătute se vor analiza prin operele lui Mihai Eminescu, George Coșbuc, Mircea Eliade și alții. Elevii vor învăța despre diferențele genuri literare, ei vor trebui să definească aceste genuri. De asemenea, se vor ocupa cu arta populară, ca parte integrantă a literaturii române, rezervîndu-se un capitol aparte creației populare a românilor din Ungaria.

În clasa a 10-a elevii vor avea de însușit istoria literaturii române începînd din secolul al XVI-lea pînă la finele secolului XIX. Vor învăța despre Grigore Ureche, Dimitrie Cantemir, corifeii Școlii Ardelene, reprezentanții generației pașoptiste, marii clasici ai litera-

turii române, Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu. Literatura românilor din Ungaria în secolul XIX constituie parte integrantă a disciplinei. Se va învăța despre centrele culturale, publicațiile, presa vremii, oglindirea societății românești din Ungaria în publicistica vremii. Programa-cadru nominalizează însușirea cunoștințelor despre „*Monografia comunității Chitigaz*” de Iosif-Ioan Ardelean, precum despre David Voniga, Iosif Vulcan, Iustin Popfii.

Programa-cadru a disciplinei literaturii române pretinde din partea elevilor din clasa a 11-a cunoașterea profundă a creației lui Mihai Eminescu. Elevii din această clasă se vor ocupa amănunțit cu Ion Creangă, Ion Luca Caragiale, Ioan Slavici, dar și cu curențele literare ale secolelor XIX, XX, precum cu

George Coșbuc, Alexandru Macedonski, George Bacovia, Octavian Goga, Mihail Sadoveanu și alții.

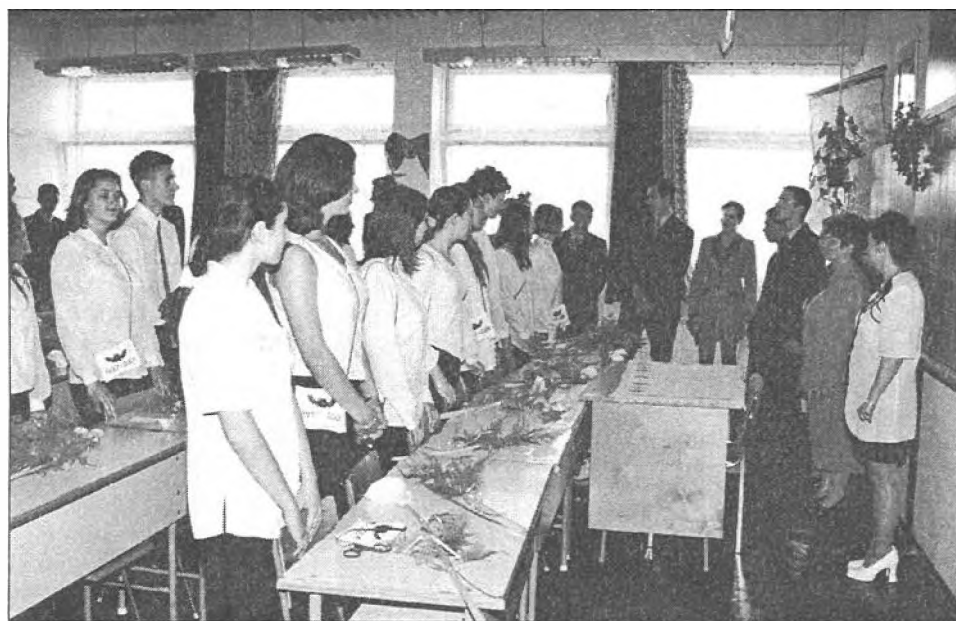
În clasa a 12-a se va învăța despre Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, George Călinescu, Marin Preda, Mircea Eliade, Tudor Arghezi, Lucian Balga, dar și despre Ion Barbu, Nichita Stănescu, Horia Lovinescu. Aici constituie un capitol aparte literatura românilor din Ungaria din secolul XX, studiarea creației autorilor Maria Berényi, Lucia Borza, Ilie Ivănuș, Lucian Magdu, precum și cunoștințele despre creatorii de origine română în alte literaturi, Panait Istrati, Vintilă Horia, Eugen Ionescu.

Vaste cunoștințe despre literatura românească

Programa-cadru rezumată mai sus prescrie ca elevii, care au parcurs 12 clase de școală românească, să dispună de cunoștințe solide despre literatura română în ansamblul ei, să fie capabili să prezinte specificul acestei literaturi, activitatea și creația celor mai de seamă personalități ale acestui gen de artă, să aibă cunoștințe sigure despre locul creației lor în literatura universală.

Conform documentului parcurs acum vom constata că esența învățămîntului românesc de la școala noastră medie îl constituie și pe mai departe predarea cunoștințelor despre istoria literaturii românești. Am vrea să credem că autorii materialului, care stabilesc obiectivele de predare și cerințele față de elevi sînt conștienți de nivelul real de cunoaștere a limbii române a copiilor, capacitățile lor de a însuși acest vast material pretins de programa-cadru. Documentul face numeroase referiri la disciplina nouă, cultura și civilizația românească, obiectul care va pretinde ca elevii de la școala medie să învețe și despre condițiile istorice și sociale în care a prins rădăcini și s-a dezvoltat literatura românească.

-frățean-

Absolvenții din acest an ai Liceului Nicolae Bălcescu

Ziua de tabără de la Bichiș, o zi a reuniunii credincioșilor bapțiști

În Evanghelia după Ioan 12:24 citim cuvintele Domnului Isus Cristos: „Adevărat, adevărat vă spun că, dacă grăuntele de grâu care a căzut pe pământ nu moa-

tiste Române din Micherechi, fratele *Daniel Burtic*, iar după-amiază mesajul lui Dumnezeu a fost transmis de fratele *Szlovák Tibor*, pastorul Bisericii Baptiste din

din zonă și tinerii se adunau în fiecare an la conferințe creștine. Cu ocazia acestor întâlniri au slujit renumiți pastori, predicatori ai Cuvântului lui Dumnezeu și aceste întâlniri au fost mult binecuvântate. În perioada comunistă însă, tabăra nu a avut posibilitatea de a funcționa. În urmă cu 10-15 ani s-au redeschis marile posibilități pentru întrunirile de tabără, și de atunci în fiecare an ne bucurăm să putem avea o astfel de părtășie. În urmă cu câțiva timp s-a ivit ocazia de a cumpăra și un teren învecinat, ceea ce oferă alte perspective de organizare a întâlnirilor aici.

I: Care sunt obiectivele care se urmăresc prin intermediul acestui proiect?

R: Eu îmi amintesc de ultima perioadă, când tabăra a funcționat ca o posibilitate unde anual comunitatea baptistă a avut o zi specială, în care s-a adunat în aer liber pentru a avea părtășie în Cuvântul lui Dumnezeu și unii cu ceilalți. În cadrul primei ediții a taberei, după schimbările politice, s-a organizat un program de comemorare, ocazie cu care frații mai în vârstă au depănat amintiri legate de vremurile de început ale acestei tabere.

Apoi în anii următori s-a avut în vedere dezvoltarea acestor întâlniri, invitați fiind diferite personalități ale comunității baptiste din țară și de peste hotare pentru a susține conferințe cu caracter de educație creștină pentru credincioșii bapțiști din această zonă, în special pentru tineri. S-a accentuat cu toate aceste ocazii aspectul de zidire spirituală și cunoaștere personală și la nivel de biserică, prin realizarea de programe de închinare și studiu biblic la care să participe cât mai mulți, din diferite biserici. La ace-

ste întâlniri slujesc de obicei formațiile corale și instrumentale ale bisericilor noastre.

Tinerii Bisericilor Baptiste din Bichiș se folosesc de această tabără și ca de un loc unde, la sfârșit de săptămână au obișnuit să aibe întruniri. De asemenea, alte biserici care doresc să organizeze în mod individual această tabără au posibilitatea să o facă.

I: Care sunt alte proiecte pe care comunitatea baptistă din zona Crișurilor le organizează, în vederea implicării credincioșilor bisericilor din zonă?

R: Înțelegem foarte bine puterea unității, a lucrării care împletește frânghia din mai multe fire, de aceea am dezvoltat și dorim să continuăm să gândim noi proiecte care să aducă împreună bisericile în lucrare. Doresc să menționez câteva dintre acestea:

– Serbarea corurilor baptiste din zona Crișurilor.

– Conferința națională a tinerilor creștini bapțiști, organizată la Bichiș.

– Misiunea cu copiii, un proiect anual de tabără cu copiii și învățătorii de la Școala Duminicală.

– Ziua slujitorilor, conferință misionară în vederea

instruirii celor care sunt antrenați în conducerea bisericii.

– Festivalul fanfarelor din zona Crișurilor.

Încercăm să acoperim lucrarea antrenând proiecte pe categorii de vârstă, dar și pe diferitele aspecte ale lucrării din biserică.

Judson spunea: „Perspectivele sunt tot atât de luminoase ca și promisiunile lui Dumnezeu”. Avem promisiunea lui Dumnezeu de a fi cu noi, dăruindu-ne înțelepciune pentru a face voia Lui în fiecare zi, pentru a sluji în mod credincios și eficient atât în lucrurile mici, cât și în cele mari. Ne rugăm din toată inima ca Dumnezeu să dea perspective sfinte celor care sunt puși de El de o parte pentru slujirea comunității, astfel încât credincioșii bisericilor din zonă să poată să crească spiritual, să se dăruiască cu tot mai dragă inimă salvării oamenilor de la pierzarea veșnică. De asemenea, ne rugăm ca Dumnezeu să dea izbândă pentru realizarea fiecărui proiect în parte, iar fraților creștini bapțiști români din Ungaria le dorim binecuvântarea lui Dumnezeu, Domnul nostru.

Nicoleta Burtic

re, rămâne singur; dar dacă moare, aduce multă roadă.” Calea morții este calea spre viață. Legea naturii a hotărât ca viața din sămânță și plantă să vină numai prin moarte. Dacă vrem ca sămânța să aducă roadă și un seceriș bun, trebuie ca ea să fie pusă în pământ și să moară.

Natura îi oferă credinciosului posibilitatea de a medita asupra atâtor adevăruri spirituale, asupra principiilor care pot guverna o viață după voia lui Dumnezeu. Vestirea sau studierea Cuvântului lui Dumnezeu în mijlocul naturii este un prilej deosebit pentru credincios nu numai de relaxare, de contemplare, ci și de aprofundare a înțelepciunii divine.

Duminică, 17 iunie 2001, în localitatea Bichiș, comunitatea baptistă din zona Crișurilor a organizat tabăra creștină baptistă, unde anual se întâlnesc, în aer liber, pentru părtășie credincioși bapțiști din toate bisericile baptiste din zonă. În cadrul acestei întâlniri de dimineață Cuvântul lui Dumnezeu a fost predicat de pastorul Bisericii Bap-

Giula, președintele comunității baptiste din zona Crișurilor. De asemenea, grupul familiilor tinere de la Biserica Baptistă Română din Micherechi au adus bucurie celor prezenți invitându-l la închinare prin cântare pentru gloria lui Dumnezeu. Ca urmare a acestei întâlniri, credincioșii bapțiști români prezenți și-au exprimat bucuria deosebită de a avea posibilitatea să asculte Cuvântul lui Dumnezeu predicat în limba română.

Pentru a cunoaște mai multe despre acest eveniment l-am rugat pe fratele Szlovák Tibor să ne prezinte un scurt istoric al acestei întâlniri de tabără.

R: Comunitatea creștină baptistă din zona Crișurilor se bucură de această posibilitate de a se reuni anual cu ocazia acestei zile de tabără, organizată la Bichiș. În prima parte a secolului trecut, în anii 20-30, terenul pe care se organizează această întâlnire a intrat în proprietatea credincioșilor bapțiști din Bichiș. În vremurile acelea exista o viață foarte prosperă în bisericile

O după-masă binecuvântată în Biserica Penticostală „Betel”

Duminică, 17 iunie, a fost o zi de sărbătoare pentru Biserica Penticostală „Betel” din Micherechi, deoarece după-masă așteptau câțiva musafiri din România, și anume grupul bărbătesc „Sion” din Agrișul Mare, împreună cu pastorul *David Mărgăian* din Biserica Penticostală Agrișul Mare și cu misionarul *Daniel Lela*. Din păcate, corul bărbătesc nu a ajuns la biserică, însă Dumnezeu ne-a dăruit prin mesajul pastorului *David Mărgăian* și prin misionarul *Daniel Lela* un timp binecuvântat. Înainte de predică, musafirii l-au laudat pe Domnul cu cântări și cu poezii, care au dat dovadă de talentele primite de la Dumnezeu. Cuvântul divin a fost rostit mai întâi de fratele *Daniel Lela*, iar apoi de fratele *David Mărgăian*. Lucrul cel mai important a fost că în timpul serviciului divin am putut simți prezența Sfintului Dumnezeu și am primit învățături minunate pentru fiecare.

R. Ruja

Nașterea Sfântului Slăvitului Prooroc Ioan, Înaintemergătorul și Botezătorul Domnului (24 iunie)

Hristos, Mîntuitorul nostru, Soarele cel neapus, vrînd să răsăre lumii, plecînd cerurile, S-a pogorît în cel mai curat pîntece fecioresc. Deci, se cădea mai întîi să iasă luceafărul din cea stearpă, adică Sfîntul Ioan Înaintemergătorul, ca să meargă înainte, ca un vestitor, propovăduind și zicînd: *Vine Cel mai tare decît mine, în urma mea.* Deci, împlinindu-se vremea Sfintei Elisabeta ca să nască, a născut fiu la bătrînețile sale din pîntece sterp, precum demult Sara a născut pe Isaac. Mai înainte de a naște Fecioara pe Hristos, a născut cea stearpă, în zilele sale pe Înaintemergătorul lui Hristos, ca acei ce vor vedea nașterea cea peste fire din cea îmbătrînită, să creadă nașterii celei mai presus de fire, care avea să fie din Fecioara cea nemăritată și să zică în sine: "Puterea cea atotputernică a lui Dumnezeu, Care a dezlegat nerodirea bătrînei, aceea este împuțernicită ca și pe Fecioara Maria cea neîntinată s-o facă maică".

Nașterea cea minunată a Sfîntului Ioan a fost înainte mergătoare Nașterii lui Hristos, cea minunată. Minunea se aștepta după minune; după maica cea stearpă, Maica cea pururea Fecioară; după nașterea cea minunată a Elisabetei, nașterea cea străină a Fecioarei, pentru ca la amîndouă Maicile, rînduiala nașterii

covîrșea rînduielele firii, Dumnezeu voind așa, Căruia toată firea îi este slujitoare ca unui Ziditor.

După ce Elisabeta a născut, vecinii care locuiau împrejur au auzit de aceasta, asemenea rudeniile și cunoscuții și toți se bucurau împreună cu ea; căci Domnul a făcut milă cu dînsa, ridicînd de la dînsa ocara nerodirii de copii. Astfel, s-au împlinit cuvintele Sfîntului Arhanghel Gavriil, care a zis către Zaharia: *Femeia ta va naște fiu și mulți se vor bucura de nașterea lui!* Deci, pe de o parte se bucurau rudeniile, iar de alta, aceia care erau cuprinși cu mare dorință de Mesia Cel așteptat; deși acum nu șiau că a sosit taina întrupării lui Hristos, în vremea nașterii Înaintemergătorului lui Hristos. Deci, duhul lor se pomea într-înșii spre bucurie; iar Sfîntul Duh veselește inimile lor, ca și cum le dădea o înștiințare pentru cîștigarea așteptării lor.

În ziua a opta au venit preoții și prietenii în casa lui Zaharia, ca să taie pruncul împrejur și toți voiau să-i pună numele tatălui său, Zaharia; dar maica lui nu se învoia, pentru că, fiind soție de prooroc și născătoare de prooroc, Sfînta Elisabeta era însăși plină de darul prorociei. Deci ea, proorocește a poruncit ca pruncul cel născut al lor, să nu se numească cu vreun nume pînă ce nu va auzi și de la bărbatul ei; de vreme

Ioan să fie numele lui!

ce el s-a întors de la biserică la casa sa mut și nu putea să spună soției sale nimic, de cînd a văzut pe îngerul, care i-a binevestit zămisirea fiului său, și care i-a zis: *Vei pune numele lui Ioan.* Deci, Sfînta Elisabeta, povățuită de Sfîntul Duh, a numit pe prunc Ioan, ea care a cunoscut proorocește venirea la dînsa a Maicii lui Dumnezeu și i-a zis: *De unde-mi este mie aceasta, ca să vină Maica Domnului meu la mine?* Iar cei ce voiau să taie împrejur pruncul, făceau semne tatălui său, cum ar voi să-l numească. Iar el, cerînd o tăbliță, a scris: *Ioan să fie numele lui!* Și îndată a deschis gura Zaharia și limba lui s-a

dezlegat din amuțire și îndată vorbind, binecuvînta pe Dumnezeu.

Atunci toți s-au minunat de acele mari minuni: cum

a născut așa îmbătrînită, cum maica și tatăl cel mut s-au unit la un nume, cu care să numească pe fiu și cum, după scrierea numelui, mutul îndată a grăit și, ce a scris cu mîna, aceea a grăit și cu limba. Deci, numele lui Ioan s-a făcut ca o cheie a gurilor părinților, deschizîndu-le spre lauda lui Dumnezeu. Astfel a cuprins frica pe toți cei ce viețuiau împrejur, pentru ca toți cei ce auzeau acestea se minunau cu spaimă de acele preaslăvite minuni ale lui Dumnezeu și se povesteau cuvintele acestea în toată partea muntelui Iudeei, adică în hotarele Hebronului, în cetatea preoților, unde era casa lui Zaharia.

Părintele Cleopa

Cum ne alegem duhovnicul

Toți preoții au puterea legării și a dezlegării păcatelor. Dar ei primesc în mod expres dreptul de a fi duhovnici printr-o delegație specială, numită »hirotezie«, din partea episcopului. Fiind însă duhovnicia o lucrare delicată, la duhovnic nu se merge ca la medic sau ca la vreun funcționar public. Duhovnicul trebuie să aibă anumite calități spre a-și îndeplini această responsabilitate. Nu întotdeauna însușirile unui duhovnic corespund exigențelor și personalității anumitor creștini. Este recomandat ca, înainte să mergi la un duhovnic, să frecventezi o vreme slujbele pe care el le oficiază, să-i cunoști cît de cît ținuta culturală și duhovnicească. Încredințîndu-te că prin acel preot poți să prezinți taina vieții tale în fața lui Dumnezeu și că el te poate ajuta, îi vei cere să-ți fie părinte duhovnicesc.

Alegeri bisericești la Giula

Sîmbătă, la 16 iunie a avut loc, la Giula, ședința extraordinară a Adunării Eparhiale a Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria. Forul superior de conducere bisericească s-a întrunit pentru a pregăti alegerile în consiliile parohiale. Conform Statutului de Organizare și Funcționare al Episcopiei, alegerile de mireni în conducerea parohiilor se face din patru în patru ani. După ce se vor constitui noile consilii parohiale, se va trece și la constituirea unei noi Adunări Eparhiale.

Pr. A. Becan

Papa Ioan Paul al II-lea a devenit membru de onoare al Academiei Române

În cadrul adunării generale de miercuri, 6 iunie, a Academiei Române, au fost aleși prin vot secret 7 membri corespondenți, 2 membri de onoare din țară și 4 membri de onoare din străinătate. Printre aceștia și doi episcopi: Episcopul Romei, *Papa Ioan Paul al II-lea* și arhiepiscopul de București, *Ioan Robu*.

În favoarea candidaturii suveranului pontif au pledat mai mulți academicieni, printre care și președintele înaltei instituții de cultură, profesorul *Eugen Simion*. La tribuna Academiei, sprijinind propunerea ca Papa să devină membru de onoare, s-a aflat și Prea Fericitul Patriarh *Teoctist*, care l-a numit pe Ioan Paul al II-lea „frate și prieten”, subliniind mai ales meritele Papei în favoarea ecumenismului. Din surse care au dorit să-și păstreze anonimatul s-a aflat că Papa a întrunit cele mai multe voturi – 113 dintr-un total de 116. Potrivit opiniei generale a membrilor înaltei for de cultură, acceptul Papei îi bucură și îi onorează pe academicienii români. De altfel, în conferința de presă organizată la finalul lucrărilor, Eugen Simion a declarat că acceptul Papei de a deveni membru de onoare al Academiei Române este un elogiu adus de Suveranul Pontif poporului român.

(Rador)

Orarul slujbelor ortodoxe de duminică, 24 iunie 2001

Apateu	– ora 9.00 –	pr. Origen Sabău
Bichiș	– ora 10.00 –	pr. Petru Pușcaș
Bichișciaba	– ora 9.00 –	pr. Teodor Marc
Budapesta	– ora 10.00 –	pr. vicar Marius Maghiaru
Catedrala	– ora 10.00 –	P.S. Sofronie,
Episcopală, Giula		pr. vicar Pavel Ardelean
Chitighaz	– ora 9.30 –	pr. Florin Olteanu
Crîstor	– ora 10.00 –	pr. Alexandru Șereș
Leucușhaz	– ora 9.00 –	pr. Ilie Ciocan
Micherechi	– ora 9.00 –	pr. Ioan Bun
Săcal	– ora 11.00 –	pr. Origen Sabău
Seghedin	– ora 9.30 –	pr. Aurel Becan
Peterd	– ora 10.00 –	pr. Cosmin Pop

Programul Adunării „Oastea Domnului” din Micherechi

Duminică	ora 17.00 –	program religios
Mărti	ora 18.00 –	oră de rugăciune

Creangă

Amintiri din copilărie

(9)

Odată, vara pe aproape de Moși, mă furizez din casă și mă duc, ziua miază-mare, la moș Vasile, fratele tatei cel mai mare, să fur niște cireșe; căci numai la dînsul și încă la vro două locuri din sat era cîte-un cireș văratec care se cocea-pălea de Duminica-Mare. Și mă chitesc eu în mine, cum s-o dau ca să nu mă prindă. Întru mai întîi în casa omului și mă fac a cere pe Ion, să ne ducem la scăldat.

– Nu-i acasă Ion, zise mătușa Mărioara; s-a dus cu moșu-tău Vasile, sub Cetate la o chiuă din Condreni, s-aducă niște sumari.

Căci trebuie să vă spun că la Humulești toc și fetele și băieții, și femeile și bărbații; și se fac multe giguri de sumari, și lăi și de noaten, care se vînd și pănură și cusute; și acolo, pe loc, la negustori armeni – veniți înadins din alte țiguri: Focșani, Bacău, Roman, Târgu Frumos – și de pe aiurea, precum și pe la iarmaroace în toate părțile. Cu asta se hrănesc mai mult humuleștenii, răzăși fără pămînturi, și cu negustoria din picioare: vite, cai, porci, oi, brînză, lînă, oloi, sare și făină de păpușoi; sumane mari, genunchere și sârdace; ițari, bernevici,

cămeșoaie, lăicere și scorțuri înflorite; ștergare de burangic alese și alte lucruri, ce le duceau lumea în țîrg de vînzare sau joia pe la mănăstirile de maici, cărora le vine cam peste mînă țîrgul.

– Apoi dar mai rămîi să-nătoasă, mătușă Mărioară! Vorba de odinioară. Și-mi pare rău că nu-i văru Ion acasă, că tare aș fi avut plăcere să ne scăldăm împreună... Dar în gîndul meu: „Știi c-am nimerit-o? Bine că nu-s acasă; și de n-ar veni degrabă, și mai bine ar fi...”

Și scurt și cuprinzător, sărut mîna mătușei, luîndu-mi ziua bună, ca un băiet de treabă; ies din casă cu chip că mă duc la scăldat, mă șupuresc pe unde pot și, cînd colo, mă trezesc în cireșul femeii și încep a cărăbani la cireșe în sîn, crude, coapte, cum se găseau. Și cum eram îngrijit și mă sileam să fac ce-o face mai degrabă, iaca mătușa Mărioara c-o jordie în mînă, la tulpina cireșului!...

– Dar bine, ghiavole, aici ți-i scăldatul? Zise ea, cu ochii holbați la mine. Scoabă-te jos, țilharule, că te-oî învîța eu!

Dar cum să te cobori, căci jos era prăpădenie!

Dacă vede ea și vede că nu mă dau, zvărr! De vro două-trei ori cu bulgări în mine, dar nu mă chitește. Apoi începe a se aburca pe cireș în sus, zicînd:

– Stăi, măi porcane, că te căptușește ea, Mărioara, acuș!

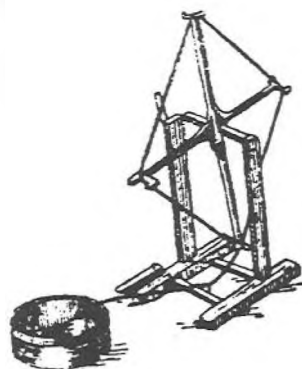
Atunci eu mă dau iute pe o creangă mai spre poale și odată fac: zup! În niște cînepă care se întindea de la cireș înainte, și era crudă și pînă la brîu de înaltă. Și nebuna de mătușa Mărioara după mine, și eu fuga iepurește prin cînepă și ea pe urma mea, pînă la gardul din fundul grădinii, pe care neavînd vreme să-l sar, o cotigeam înapoi iar prin cînepă fugind tot iepurește, și ea după mine pînă-n dreptul ocolului, pe unde-mi era iar greu de sărit; pe de laturi iar gard, și hîrsita de mătușa nu mă slăbea din fugă nici în ruptul capului! Cît pe ce să puie mîna pe mine! Și eu fuga și ea fuga, pînă ce dăm cînepa toată palancă la pămînt; căci, să nu spun minciuni, erau vro zece-douăsprezece prăjini de cînepă frumoasă și deasă cum îi peria, de care nu s-au ales nimica. Și după ce facem noi trebușoara asta, mătușa nu știu cum se încilcește prin cînepă, ori se împiedică de ceva și cade jos. Eu atunci iute mă răsucesc într-un picior, fac

vro două sărituri mai potrivite, mă azvîrl peste gard de parcă nici nu l-am atins și-mi pierd urma, ducîndu-mă acasă și fiind foarte cuminte în ziua aceea...

Dar mai îndesară, iaca și moș Vasile, cu vornicul și paznicul, strigă pe tata la poartă, îi spun pricina și-l cheamă să fie de față cînd s-a ispași cînepa și cireșele – căci drept vorbind, și moș Vasile era un cărpănos și-un pui de zgîrie-brînză, ca și mătușa Mărioara. Vorba ceea: Au tunat și i-au adunat. Însă degeaba mai clămpănesc eu din gură: cine ce are cu munca omului? Stricăciunea se făcuse și vinovatul trebuia să plătească. Vorba ceea: Nu plătește bogatul, ci vinovatul! Așa și tata, a dat gloabă pentru mine și pace bună. Și după ce-a venit el rușinat de la ispașă, mi-a tras o chelfăneală ca aceea, zicînd:

– Na! satură-te de cireșe! De amu să știi că ți-ai mîncat lefteria de la mine, spînzuratule! Oare multe stricăciuni am să mai plătesc eu pe urma ta?

Și iaca așa cu cireșele; s-a împlinit vorba mamei, sărmana, iute și degrabă: că Dumnezeu n-ajută celui care umblă cu furtușag. Însă ce ți-i bună pocăința după moarte? D-apoi rușinea mea unde o pui? Mai pasă de dă ochi cu mătușa Mărioara, cu moș Vasile, cu văru Ion, și chiar cu băieții și fetele din sat; mai ales duminica la biserică, la horă, unde-i frumos de privit, și pe la scăldat, în

Cierul Cucului, unde era bătește flăcăilor și a fetelor, doriți unii de alții toată săptămîna de pe la lucru!

Mă rog, mi se dusesse buhul despre pozna ce făcusem, de n-aveai cap să scoți obrazul în lume de rușine; și mai ales acum, cînd se ridicase cîteva fete frumușele în sat la noi și începuse a mă scormoli și pe mine la inimă. Vorba ceea:

– Măi Ioane, dragi ți-s fetele?

– Dragi!

– Dar tu lor?

– Și ele mie!...

Însă ce-i de făcut?... S-a trece ea și asta, obraz de scoartă și las-o moartă-n păpușoi, ca multe altele ce mi s-au întîmplat în viață, nu așa într-un an, doi și deodată, ci în mai mulți ani, și pe rînd ca la moară. Și doar mă feream eu, într-o părere, să nu mai dau peste vro pacoste, dar parcă naiba mă împingea, de le făceam atunci cu chiuita.

Și tocmai-mi-te, îndată după cea cu cireșele, vine alta la rînd.

suman – haină țărănească lungă din postav sau pănură

giguri – valuri de postav sau de pînză

laie, lăi – negru sau negru amestecat cu alb

noaten – lînă tunsă în al doilea an de pe oi

pănură – țesătură țărănească din lînă groasă, aba, dimie

sârdace – haine scurte bărbătești din stofă de casă

ițari – pantaloni țărănești lungi și strîmți

bernevici – pantaloni țărănești de iarnă din dimie albă

lăicere – covoare țărănești de lînă

scorțuri – covoare, scoarțe

a șupuri – a o șterge pe ascuns, pe nesimțite, a se furișa

a aburca – a (se) sui, cățăra

hîrsită – rea, neînțelegătoare, zgîrcită

palancă – a face una cu pămîntul

prăjină – veche unitate de măsură pentru lungime

cărpănos – zgîrcit, avar

(a da) gloabă – amendă, bir

ispașă – constatarea oficială a unei pagube

A fost o clasă mai veselă decît cele dinainte

În fiecare an își i-a rămas bun cîte o clasă de la școala sa generală, pentru că s-au terminat sarcinile elementare. În ultima zi toată școala îi sărbătorește pe elevii clasei a opta, zi în care se desfășoară serbarea de rămas bun. La acest eveniment participă toate cadrele didactice, toți elevii, împreună cu multe neamuri, prieteni și vecini care felicită elevii. Astfel s-a întîmplat și la Școala Generală Română din Micherechi în ziua de 15 iunie. Serbarea a început după-masă la ora 15.00, în curtea școlii.

Primul salut a fost rostit din partea clasei a șaptea care s-a pregătit cu niște poezii. Dar nu a lipsit nici „straița” și floarea tradițională. După salutul colegilor au urmat cuvintele de despărțire ale directoarei *Aurica Hoțopan*, care le-a atras atenția să nu uite niciodată de cunoștințele de care au făcut rost în băncile acestei școli, de profesorii de la care au învățat să scrie și să citească, și de colegii cu care au crescut împreună. În timpul programului a luat cuvîntul și primarul *dr. Gheorghe Ruja*, care la fel le-a urat absolvenților mult succes în viață și le-a dăruit elevelor *Erica Ardelean*, *Maria Cozma* și *Ana Ruja* din partea au-

Ultimul drum comun

toguverării un premiu în bani. Un gest asemănător a făcut și Asociația Românilor din Micherechi, deoarece a premiat și de data aceasta copiii care au avut rezultate bune în activitatea culturală, sportivă și în păstrarea tradițiilor. Acești elevi au fost: *Eva Netea*, *Ottó Puskár* și *Robert Ruja*.

Programul elevilor din clasa a opta a constat tot din poezii și cîntece, dar probabil ei au resimțit cu mult mai bine sensul acestor cuvinte. Dirigintele clasei în ultimii patru ani a fost *Vasile Martin*, care și-a amintit cu plăcere de „copiii lui”:

– Această clasă a fost o comunitate mică, dar plină de viață. În general a fost

cu mult mai veselă decît cele dinainte. Cu toate că a fost o clasă cu efectiv mic, mulți dintre ei au avut rezultate bune. La sfîrșitul

anului au primit lauda corpului didactic doi elevi: *Ottó Puskár* și *Robert Ruja*. Două eleve au primit laudă directorială: *Erica Ardelean* și *Eva Netea*. Iar din partea dirigintelui au fost lăudate *Ana Ruja* și *Maria Cozma*. Clasa a opta a luat parte esențială în munca autoguverării școlare și a avut rezultate foarte bune în domeniul învățurii, al sportului, al dansului popular, a fost membră a corului și a cercului de literatură. Normal că au fost și foarte „sprinteni”, mai ales băieții, ceea ce însemna uneori chiar și accidente mai mici. Dar de probleme nu ne mai amintim, doar de lucrurile frumoase. Sînt foarte mîndru de absolvenții mei,

fiindcă sînt și politicoși: întotdeauna salută înainte pe cei mai în vîrstă, și știu să mai adauge și cîte un „mai vii?”, „mai șezi?”, „ce mai faci?”. Dacă au greșit, totdeauna au știut de la cine trebuie să-și ceară iertare. Sînt doar 16, dar dintre ei 8 își vor continua studiile la Liceul Românesc din Giula. Sper că și profesorii de acolo se vor putea bizui pe ei, cum m-am bizuit și eu în timpul anilor petrecuți împreună.

Ultimele gînduri ale dirigintelui, pe care le-a împărtășit tinerilor au fost următoarele: „Să trăiți în așa fel ca prezența voastră să nu fie observată, dar de unde veți pleca, să vi se simtă lipsa!”

Rita Ruja

Părinți, copii, în curtea școlii

„Să-mi cînti cobzar...”

Emoțiile despărțirii

Majoritatea elevilor rămîn împreună

Aceasta a fost cea mai numeroasă clasă dintre toate cele care au terminat acum la școlile românești din Ungaria – a spus cu mîndrie directorul *Ion Budai*, la serbarea de rămas bun de la Giula, ținută în ziua de 16 iunie, în sala festivă a Centrului Cultural Român. Directorul instituției le-a mai atras atenția celor 21 de elevi, care s-au despărțit de băncile școlii, că în viață se vor întîlni nu numai cu lucruri bune, ci și cu greutăți. Atît directorul, cît și diriginta *Ana Ardelean Iuhas* le-a dorit absolvenților ca răul să rămînă departe de ei și să aibă multe succese atît în viața personală, cît și în cea profesională.

Din clasa care s-a putut mîndri cu 6 elevi eminenți, 19 nu se despart deocamdată de clădirea din piața Liceum, pentru că din

toamnă numai sala de studii și-o vor schimba, devenind elevi ai liceului N. Bălcescu. Din partea corpului didactic au fost distinse patru eleve: *Cristina Bányai*, *Ana Iuhas*, *Agneta Lóvei* și *Iuliana Papp*. Laudă directorială au primit *Toma Ciotea* și *Adriana Marc*. Premiul oferit celui mai bun elev i-a

revenit în acest an *Iulianei Papp* care, deși provine dintr-o familie maghiară, s-a străduit să însușească limba românească și să țină pasul cu colegii ei români. Cei doi elevi, care nu au ales liceul românesc, își vor continua studiile la Bichișciaba și, respectiv, la Aletea.

E. Iova

Pe scenă – absolvenții

Noi oferim numai baza

De tinerii profesori depinde dacă se vor perfecționa în profesia aleasă

Interviuri după examenul de stat de la Catedra de română din Seghedin

Marti, 12 iunie, la Catedra de limba și literatura română a Institutului Pedagogic Juhász Gyula din Seghedin, studenții din anul patru și-au susținut examenul de licență. Cei șapte tineri absolvenți au fost examinați de o comisie din care au făcut parte șeful catedrei dr. Gheorghe Petrușan, profesoara Mihaela Bucin și profesorul Mihai Cozma, președintele comisiei. După examen le-am cerut un scurt interviu noilor „dascăli” de limba română: **Andreea Netea, Zoltán Netea** – ei fiind singurii studenți români din Ungaria, **Rostás Violeta, Szabó Andrea Odette, Felicia Gabor și Dongi Rudolf**, care au sosit pentru studii din diferite părți ale României. Vă invit să-i cunoașteți.

– Mă cheamă Rostás Violeta. Am venit din România, nu vreau să mă întorc în țară, caut un loc de muncă aici, la Seghedin.

– Cum a reușit examenul?

– Am primit nota 4. Cred că profesorii au fost indulgenți cu noi. Mă bucur că s-a terminat.

– Tu ai venit tocmai din Bacău. Nu este un oraș prea apropiat de Seghedin.

– Da. Mă numesc Gabor Felicia, am venit din România, din Bacău. Mi-am început studiile aici pentru că am primit o bursă în Budapesta, pentru anul pregătit. Cu bucurie am încheiat astăzi, iar în continuare o să lucrez în Budapesta.

– Ce o să faci acolo?

– Presupun că o să lucrez în administrație și management.

– Anul acesta au absolvit și doi tineri din Ungaria.

– Mă numesc Andreea Netea, sînt din Micherechi. Acum s-a terminat examenul de stat și mă bucur foarte mult că am reușit.

– Ce subiect ai tras?

– Expresionismul și Lucian Blaga.

– Ce o să faci în viitor?

– Vreau să lucrez ca vameșă la Giula sau la Bichișciaba.

– Zoltán Netea, tu ești din Giula și vrei să-ți începi cariera de profesor la școala din Leucushaz.

– Da. Și eu am dat acum examenul de stat și mă bucur foarte mult că mi-a reușit. Nu a fost ușor, dar am trecut.

– Și ce vei face la Leucushaz?

– Vreau să fiu profesor de limba română, începînd din luna februarie 2002.

– Dongi Rudolf, tu ai sosit din România și vrei să devii de asemenea profesor, la Băntania.

– Da. Am venit din România, din județul Satu Mare, comuna Halmeu. Sînt foarte mulțumit de examen.

– Ce subiect ai primit?

– Simbolismul, și am vorbit despre Macedonski și Bacovia, iar la gramatică am tras subiectul despre articole.

– Cum ai decis să devii profesor la Băntania?

– S-a căutat un profesor de educație fizică și limba română, și aceasta este de fapt profesia mea.

– Ai terminat și facultatea de educație fizică?

– Da, am luat nota 5.

– Ultima în rînd este Szabó Andrea Odette. Cum ai reușit la examen, ce vei face în viitor?

– Am luat nota 4 și mă simt mulțumită cu această notă. Deocamdată nu vreau să lucrez ca profesor, deoarece salariile pe care le primesc profesorii mi se par ridicole, iar munca depusă este prea mare. Din această cauză aș dori să lucrez la Budapesta, la o firmă și aș vrea să studiez în continuare, în domeniul managementului.

– Doamnă profesoară Mihaela Bucin, ai făcut parte din comisia de examinare. Ce părere aveți, care a fost nivelul de pregătire al tinerilor?

– Generația anului 2001.

Șapte absolvenți am examinat, dintre care doi români din Ungaria, absolvenți ai Liceului Bălcescu. Lucrurile generale care se pot spune despre această generație de absolvenți sînt aceleași generalități care se pot spune despre orice tînar de douăzeci de ani al zilelor noastre. Din păcate, se observă cu fiecare an faptul că devenim o societate superficială. Aproape toți din cei șapte examinați au mărturisit că nu au citit operele lui Slavici, ale lui Caragiale, ale poezilor simbolști. Și nu le-au citit pe cele în limba română, dar n-au citit nici operele scriitorilor maghiari. Ei nu cunosc curentele literare. Ei fac multe greșeli de ortografie. În general, tinerii care au absolvit liceele din România, desigur se exprimă mai fluent și au capacitate mai mare de comunicare și gîndire, aș putea să spun, mai adîncă. Cei care au terminat aici și care s-au format în școlile în mare majoritate de factură maghiară, se exprimă mai greu și sînt mai superficiali. Nu numai în ceea ce privește limba și literatura română, ci și în problemele vieții, în general. Nu știu cîți dintre acești tineri vor fi profesori, dar am speranța că cei care vor deveni totuși cadre didactice vor avea puterea și vor avea voința de a se pregăti pentru această meserie. Se spune că pedagogul este rezul-

tatul propriei sale munci. Deci mai au șanse, cei care vor intra în învățămînt, să devină pedagogi buni. Sper că au primit bazele necesare. De ei depinde dacă și cum se vor specializa și dacă se vor perfecționa în viitor.

– Tinerii care au ieșit de la examen, pe care i-am ascultat, trebuie să vă mărturisesc, mi-au zis că profesoara Bucin este cam severă. Ce părere aveți?

– Această severitate vine dintr-o constatare obiectivă. Cei care au terminat aceste studii în anii anteriori, acum cinci ani, șase ani, acum zece sau chiar cincisprezece ani, după un anumit timp petrecut în cîmpul muncii, să zic așa, s-au exprimat în sensul că profesorii de la Catedra de română sînt prea îngăduitori, că dau puțin și se mulțumesc cu puțin. Eu aș vrea să spulber odată și odată această tradiție, acest „folclor”. Facultate, în limba română, provine de la cuvîntul facultativ. De aceea eu nu dau importanță așa de mare faptului că studenții vin sau nu la cursurile mele. Prezența este facultativă. Dacă trebuie să citesc despre Caragiale pentru că știu că la examenul de stat este unul dintre subiecte, nu trebuie să particip neapărat la cursul care vorbește despre Caragiale. Există bibliografie. Și dacă studentul respectiv nu a fost la curs, dar cunoaște această bibliografie, atunci desigur examinatorul este mulțumit. Însă dacă nu îl cunoaște, indiferent că a fost la curs, atunci îmi pare rău, nu poate primi notă mare. Nu

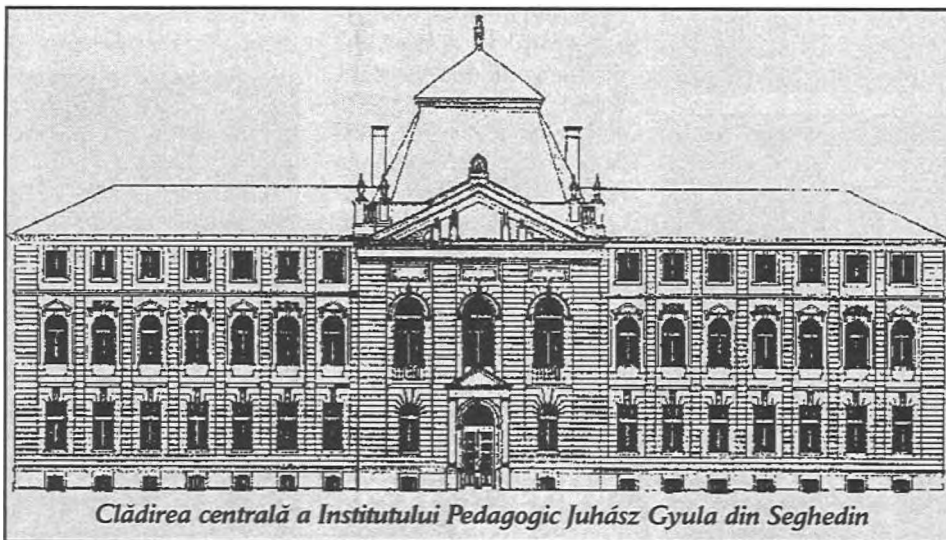
consider că sînt prea severă, pentru că dacă cineva termină patru ani de școală superioară și scrie „mi-am cumpărat” într-un cuvînt, „miam”, sau chiar spune nu „mi-am cumpărat” să zicem, ci „m-am cumpărat”, pentru că așa folosește el acasă, atunci consider că nu este o severitate ca acest om să primească, să zicem, nota doi la examen.

– Ce viitor credeți că are Institutul Superior din Seghedin?

– Gîndindu-mă la situația mea personală, sper să aibă un viitor cît mai îndelungat, să aibă o existență cît mai îndelungată. Situația nu e cea de acum douăzeci de ani, cînd veneau aici studenți din satele românești și cînd și situația profesorilor de la catedră era clară. Nu ne ascundem după deget, majoritatea studenților de la catedra de română sînt unguri din Ardeal, ardeleni care s-au mutat cu familiile în Ungaria, sînt maghiari din Ardeal care își plătesc studiile și aș putea să spun că situația catedrei de română este destul de ingrată. Se pune destul de nuanțat problema formării unei conștiințe etnice la ora actuală. Lucrăm cu grupe de studenți cam eterogene. De aceea munca este destul de complicată. Pentru că alt lucru trebuie să ceri, să pretinzi și să predai studentului care vine de la Chitighaz sau de la Micherechi, și un pic mai altfel se pune problema celui venit de la Salonta sau din secuime. În fond, țelul acestor studii este unul și același: trebuie să-i învățăm pe studenți cum să învețe și cum să predea limba, literatura și cultura românească. Iar eu voi desfășura și pe mai departe activitatea mea de profesor în sprijinul acestui țel.

Șeful catedrei de limba română dr. Gheorghe Petrușan ne-a informat că în zilele de 25 și 26 iunie va avea loc examenul de admitere pentru cei care și-au depus dosarele la Institut. Anul acesta s-au înscris 23 de tineri, din păcate, nici unul din țara noastră.

I. Kaupert

Clădirea centrală a Institutului Pedagogic Juhász Gyula din Seghedin

S-a încheiat perioada concursurilor

Curatoriul Fundației Publice pentru Minorități a încheiat, la ședința din 14 iunie 2001, cea mai importantă fază a activității sale din acest an, distribuirea tuturor subvențiilor acordate pentru sprijinirea diferitelor programe culturale ale naționalităților din țară. La ședința din pragul verii, ținută și de această dată la Budapesta, s-a decis despre soarta numeroaselor concursuri prezentate în trei categorii. La munca Curatoriului a participat și *Gheorghe Marc*, reprezentantul Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU).

Cele mai multe concursuri românești au fost depuse și în anul 2001 în categoria activităților înregistrate sub denumirea „păstrarea tradițiilor”. În primăvară au fost deja apreciate acele concursuri, care prevedeau programe în prima jumătate a anului. Acum au fost examinate inițiativele privitoare la realizarea programelor culturale din a doua parte a anului. Acum au fost înaintate 32 de concursuri românești. Curatoriul a decis ca acum să fie sprijinite 12 dintre acestea.

Sprijinirea păstrării tradițiilor

Autogovernarea românească din Vecherd primește 150 de mii de forinți pentru organizarea zilei culturale românești în sătule-

La Micherechi se va organiza o serată memorială „Gheorghe Nistor”

țel bihorean. Centrul cultural din Apateu va primi 100 de mii de forinți pentru întâlnirea elevilor de la școlile românești. Asociația românilor din Micherechi primește 90 de mii de forinți pentru organizarea seratei memoriale „Gheorghe Nistor”. Asociația românilor din Budapesta va primi 100 de mii de forinți pen-

tru organizarea zilei culturale românești și a unui forum a naționalităților. Asociația culturală a românilor din Chitighaz primește 100 de mii de forinți pentru reanimarea tradiției „umblatu cu turca”. Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria (UCRU) obține 70 de mii de forinți pentru sprijinirea excursiei de studiu a unui grup de tineri la București. Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU) primește 300 de mii de forinți pentru organizarea și în această toamnă a tradiționalei Zile culturale. Fundația „Pro Musica” primește 150 de mii de forinți pentru serbarea aniversării a 10 ani de la înființarea corului giulan. Autogovernarea românească din sectorul VII al Budapestei primește 100 de mii de forinți pentru evocarea tradițiilor populare de iarnă la Capela ortodoxă română din capitala Ungariei, cu participarea școlărilor români. Comunitatea românilor din Pocei primește câte 50-50 de mii de forinți pentru întâlnirea sportivă a comunelor bihorene și organizarea săptămânii românești din loc. Uniunea românilor din Bichișciaba va primi 100 de mii de forinți pentru subvenționarea întâlnirii muzicale din reședința județului Bichiș.

Totalizând rezultatele concursurilor românești înaintate în această categorie vom afla că, în anul 2001 au fost depuse în categoria „păstrarea tradițiilor” 90 de proiecte românești, din care 48 de inițiative au primit un sprijin total de 6.417.000 de forinți. Cu un an mai devreme, în această categorie au primit sprijin 61 de programe românești, subvenția totală fiind de 6.115.000 de forinți.

Subvenții pentru carte românească

Fundația Publică pentru Minorități se angajează și la subvenționarea scoaterii cărților în limbile minorităților. Românii au înaintat în acest an relativ multe dosare, 21 de proiecte. Dintre acestea, 10 concursuri au obținut în total 3.780.000 de forinți. În anul 2000 s-au acordat 900 de mii de forinți pentru editarea Calendarului românesc și 1.280.000 de forinți pentru sprijinirea a 6 proiecte de carte românească.

În anul 2001, Editura NOI primește pentru scoaterea „Calendarului românesc” 1 milion de forinți. Autogovernarea românească din Vecherd a obținut 50 de mii de forinți pentru redactarea unui pliant despre satul românesc din Bihor. Comunitatea Cercetătorilor și Creatorilor Români din Ungaria primește 150 de mii de forinți pentru publicarea noului volum de poezii al *Mariei Berényi*. Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria primește 200 de mii de forinți pentru scoaterea revistei „Lumina”, precum și 350 de mii de forinți pentru publicarea volumului „Simpozion”. Asociația tinerilor din Micherechi obține 300 de mii de forinți pentru editarea unui compact disc de muzică religioasă. *Ana Radici Repisky* primește 250 de mii de forinți pentru scoaterea culegerii de proză scurtă cu titlul „Rupte din suflet”. Asociația „Pentru Micherechi” a obținut 80 de mii de forinți pentru redactarea revistei

„Jurnalul din Micherechi”. Pentru publicarea cărții „Istoria comunității baptiste din Micherechi” scrisă de *Alexandru Hojopan*, scoasă sub îngrijirea UCRU s-au obținut 200 de mii de forinți. UCRU mai primește 200

forinți pentru cumpărarea cărților și revistelor românești. Pentru același scop, Biblioteca județeană din Debrețin a primit tot 80 de mii de forinți. Muzeul „Erkel Ferenc” din Giula a obținut 100 de mii de fo-

La Chitighaz va fi reanimată tradiția umblatului cu turca

de mii de forinți pentru editarea unui CD cuprinzând o selecție din valorile culturii românești din Ungaria.

Subvenții pentru cumpărarea cărților românești

Curatoriul Fundației a mai decis și despre concursurile înaintate cu scopul procurării cărților și diferitelor obiecte muzeale. Aici românii au înaintat 9 dosare, dintre care 4 concursuri au primit în total 460 de mii de forinți. În anul 2000 au fost sprijinite 5 concursuri românești, subvenția totală era de 269 de mii de forinți.

În anul 2001 se poate bucura de sprijinul Fundației Publice pentru Minorități Biblioteca din Bătania, care a primit 80 de mii de

rinți pentru procurarea creațiilor de artă plastică, iar UCRU 200 de mii de forinți pentru cumpărarea publicațiilor de răspândire a cunoștințelor despre arta și știința românească de pre-tutindeni.

Curatoriul Fundației publice se va întruni cu proxima ocazie doar în toamnă. Atunci se vor aprecia concursurile înaintate pentru obținerea burselor elevilor de la școlile medii ale minorităților. Elevii de la Liceul Bălcescu din Giula trebuie să trimită dosarele de concurs până la 3 august 2001, iar studenții din învățământul superior până la 28 septembrie 2001. Formularele concursului și informațiile suplimentare le puteți obține și de la Redacția săptămânalului „Foaia românească”. -ștf-

Corul „Pro Musica” – un cor de 10 ani

Ioan Slavici

Eminescu și limba românească*Ioan Slavici*

„Eu rostiam la început vorbele cum se obicnuiesc prin Podgoria de la Arad. Eminescu se enerva adeseori și zicea că-i sfărâm timpanul pocind vorbele, dar nu se supăra și nu-și pierdea sărită ca mulți dintre gramaticii de atunci. După părerea lui, cea mai dulce și mai bogată în sunete era rostirea moldovenească. Ea însă nu poate să fie reprodusă prin literele pe care le avem. El stăruia dar pentru rostirea bucureșteană și îndeosebi pentru cea din mahalaua Lucacilor, care e mai simplă și poate să fie fixată

cu destulă precizie. Îi plăcea însă tot ceea ce avea un caracter particular nu numai în rostire, ci și în genere în felul de a vorbi și trăgea cu urechea când catanele adunate la Viena din deosebitele părți ale împărăției stăteau de vorbă între ele. Adeseori întreba apoi »unde se zice așa?»

Așa ajunseserăm să ne formăm convingerea, că cea mai bogată e limba vorbită de românii de la miazănoapte, începând din județul Sucevei peste Cîmpulungul Moldovenesc și peste Năsăud pînă la Sălagiu, unde se întrebuințează multe vorbe de origine romană, care aiurea s-au pierdut. E lumea în care a trăit mult jălitul nostru prieten Simeon Marian Florian și din care a ieșit Gheorghe Coșbuc. Interesant și astfel și frumos într-un fel oarecare i se părea lui Eminescu tot ceea ce era neobișnuit în materie de limbă, și el întreba mereu: »unde se zice așa?». Dar tocmai de aceea lua în bătaie de joc pe cei ce vorbeau cum nu »se zice» nicăieri. El vorbește adeseori despre o limbă

»pășărească», și »pășărească» e pentru dînsul cum nicăieri nu vorbește poporul, tot ceea ce în materie de limbă e născocit, rezultat din impulsii momentane ori alcătuit, fie în pripă, fie fără destulă pricepere. Erau atunci și sînt și azi oameni care zic, ba chiar și scriu, »un pahar cu apă», »cu pălăria pe cap» ori »mă duc în București». Eminescu îi întreba: »unde se zice așa?» și-i lua în bătaie de joc.

Nu avem să ne facem limba, ci să ne-o iubim și să cinstim pe cei ce ne-au plăsmuit-o, atît de frumoasă și de înțeleaptă cum o avem.

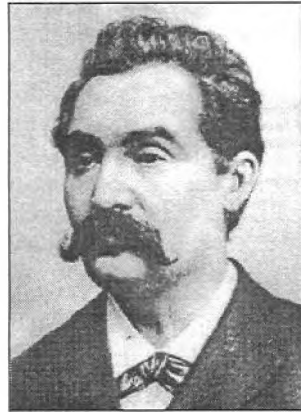
Sînt și azi între scriitorii noștri mulți, cari n-o simt aceasta și »aruncă vorbele cu furca». Unii dintre dîșii cunosc felul de a vorbi al poporului din vreo parte a pămîntului românesc, dar nu au citit nici cronicarii, nici cărțile bisericești; alții sînt mai cărturari, dar n-au trăit niciodată în mijlocul poporului și n-au nici o slăbiciune pentru limba românească; iar alții s-au dezvoltat sub înrîuriri străine ori trăiesc în cercul strîmt al vreunei mahalale ori prin încă mai

strîmtele »saloane», cu ale căror atmosferă s-au deprins: sînt puțini de tot cei ce umblă pe drumul deschis de »Junimea» și cuprind în gîndul lor, ca Eminescu, întreaga viață sufletească a poporului român!

Încă mai puțini sînt însă cei ce scriind, cumpănesc, ca dînsul, orișicare vorbă, și își dau silința să se desăvîrșească pe sine înșiși.

Eminescu și-a petrecut toate clipele vieții lui lucrînd, fiindcă nu se socotea îndeajuns pregătit pentru ceea ce vroia să facă, și e foarte puțin ceea ce ne-a rămas de la dînsul, iar din puținul acesta partea cea mare sînt lucrări după părerea lui încă neisprăvite, pe care le-a publicat cu inima îndoită — cedînd stăruințelor puse de alții.

Numai rar de tot se întîmplă, ca să fie mulțumit și el însuși de ceea ce a scris, și nemulțumit era — nu de ceea ce a zis, ci de forma, în care îi era reprodusă gîndirea. »Nu e asta», zicea el cuprins de neastîmpăr, și era în stare să țină manuscrisul an la de-a rîndul în sălтарul »mesei de brad», să revadă

M. Eminescu

mereu ceea ce a scris ori să scrie în mai multe rînduri același lucru, căci cea mai frumoasă icoană e stricată și ea, dacă a rămas într-însa o pată ori un colț neisprăvit.

Exigențele lui în ceea ce privește forma erau atît de mari, încît nu se mulțumea, ca limba, ritmul și rimele să-i fie de o corectitate desăvîrșită și să se potrivească cu simțămîntul reprodus, ci ținea ca muzica limbii să fie și ea astfel alcătuită, încît să simtă ceea ce voiește el și cel ce nu înțelege vorbele.

Era un om sărac-sărac și avea o mulțime de copii. Acu era în vremea foamei și el a muncit vo săptămînă pe un căuș de grăunțe. Acu s-a dus la rîșniță cu dînele. După ce le-o rîșnit, a ieșit afară cu căușul cu făină și s-a pornit o furtună mare și i-a luat toată făina din căuș. Da' el strașnic s-o mîniat. »Nu mă las eu așa, cu una, cu două», și face un șumuiag de paie și pornește.

Îl întreabă-un om:

— Unde te duci, cumătre?

— Mă duc s-astup borta vîntului, că mi-a luat făina din căuș.

— Da' unde-i nimeri-o?

— Unde-a fi, acolo mă duc.

Mergînd el în loc depărtat, a ajuns pe D-zeu și sf. Petrea (erau pe pămînt pe atunci).

— Unde te duci, omule?

— Mă duc s-astup borta vîntului, că mi-o luat făina din căuș.

Da' D-zeu i-o zis așa:

— Omule, nu te mai duce. Na-ți o nucă... da' pînă-acasă să nu zici: »Nucă, deschide-te».

Întorcîndu-se el înapoi, a năoptat și-a ajuns la un om

Mihai Eminescu**Borta vîntului**

și s-a rugat să-l primească să doarmă acolo peste noapte.

— De unde vii, bade? — întreabă omul cela.

— Mă duceam s-astup borta vîntului și-am întîlnit un nebun pe drum și mi-o dat o nucă și-a zis să nu zic pînă-acasă: »Nucă, deschide-te». Ce-a mai fi și asta?

Femeia omului, vicleană, ia o nucă-n mînă și zice:

— Ia să-ți văd nuca.

Îl schimbă nuca omului. Și pe urmă se duce-ntr-un ocol și zice: »Nucă, deschide-te».

Dac-o zis, atîte ce-o ieșit, oi, cai, hei, o bogăție-ntrăgă! Știi mata, putere dumnezeiască!

Se duce-a două zi acasă: »Nucă, deschide-te». Nuca — de unde să se deschidă!

— Hai, bată-mi-l Dumnezeu vînt și moșneagul lua-l ar dracu! Mă duc s-astup borta vîntului și să bat pe moșneag de ce m-o vicleanit.

Ajunge iar pe Dumnezeu.

Da' D-zeu, știi putere dumnezeiască, acu era altfel la față... nu l-o cunoscut.

— Unde te duci, bade?

— S-astup borta vîntului și să ucid moșneagul, la ce m-o viclenit?

— Na-ți, bade, un măgar. Da' să nu zici pînă-acasă: »Măgar, baligă-te».

— N-o zice.

Se-ntoarce el iar pe la omul cela. Da' omul cela-l ospătează și-i dă vin să beie, și omul s-o chefăluit și-a adormit pe laviță. Da' erau niște țigani cu șatra acolo și-aveau măgar și omul s-o dus și-o cumpărat și-a schimbat măgarul.

Omul a două zi se scoală, ia măgarul și se duce acasă și-i zice: »Măgar, fă bani!»

Măgarul, de unde? El apuc-un druc și-ncepe a dișăla măgarul.

— Acu nu-l mai iert eu.

Se pornește să-nîlnească pe moșneag și s-astupe bor-

ta vîntului. Întîlnește pe Dumnezeu.

— Na-ți, bade, o cîrjă, da' să nu zici pînă-acasă: »Cîrje, ncîrjește-te».

La cîrja, vine pe la omul cela. Acu omul i-a dat și mai strașnic ospăț și s-a sfătuit că da-cor vedea ce-a mai da și cîrja, pe urmă să-l omoare, ca să nu prepuie că el i-o luat. Acu zice omul femeii:

— Măi femeie, noi hai cu cîrja-n zămnic* și să-nchidem ușa și să zicem: »Cîrjă, ncîrjește-te». Se viră. Cîrja unde-ncepe a bate și-a zdrobi. Pînă omul era cu chef, pînă s-a trezit, ei erau uciși ca merele.

— Bade, ți-om da și măgar și nucă, numa, mă rog, scoate-ne!

Acu omul i-o lăsat de i-o bătut și mai bine. A luat măgarul, cîrja și nuca și s-o pornit acasă.

Așa s-a făcut de bogat acu, de-a ajuns veste pîn' împăratul. Ațiția bani avea el, de-o semănat și-o crescut

grîu de aur. Acu-mpăratul a auzit că are un lan de aur și-o trimis doi sufragii să-i deie sămînță, să semene și-mpăratul.

— Să spui împăratului că nu vreau să-i dau, să văd ce mi-a face.

Împăratul, cînd a auzit așa, strașnic s-o mîniat și-o gătit oștire, să se ducă cu război asupra lui. Împăratul era în frunte, știi, mai mare. Și-a venit pîn' la ușa lui și-o strigat să iasă afară. Da' el avé bani, da' tot cu straie de-a noastre, nu cu straie le-șești. El pune cîrja sub haină și iese afară. Acu-mpăratul cu atîtea mii de oameni i-a fost rușine singur lui să se ducă el numa cu unul să se lupte. A zis:

— Omule, arată-ți tu înții puterea.

Bine, măi împărate. Cîrje, ncîrjește-te, la tot soldatul cîte două și la împăratul nouă! (Cîrja era dumnezeiască, tot în cap bîciă.)

O nebunit și pe soldați și pe-mpăratul. Și-o dus împăratul, și-o rămas în pace și-o trăit bine.

Să dea D-zeu să trăiască și copiii mei așa.

* Beci, pivniță

Oamenii de cultură din România – oaspeți dragi, bine veniți

Cine își ia osteneala să urmărească, ce oameni iluștri și-au lăsat semnătura și urările de bine în coloanele săptămânalului românesc, își vor da seama cu surprindere că de la scriitorii cei mai mari până la liderii politici ai timpului, profesori universitari și artiști plastici, scriitori și poeți, cîntăreți sau actori, intelectuali de frunte ai elitei românești au fost în toate timpurile oaspeți dragi, primiți cu inimile deschise și coloanele receptive pentru scrisul acestor distinși oaspeți. De-a lungul anilor s-au înșirat nu numai nume ilustre și urări de bine la nivelul obișnuitelor cuvinte frumoase. Dincolo de simple dedicații, cu unii scriitori și poeți s-au realizat chiar colaborări statornice. La fel, trebuie evidențiat că săptămânalul românesc a întărit în permanență relațiile culturale româno-ungare sau româno-române, informînd întotdeauna despre turnee ale teatrelor, despre concerte extraordinare, despre expoziții și recitaluri, despre cenecluri și șantieri de creație. Mulți intelectuali din România și-au exprimat în repetate rînduri uimirea și chiar invidia cum că, iată,

românii din Ungaria au (și au avut întotdeauna) prilejul să se întâlnească cu personalități de frunte din viața cultural-artistică a României, pe cînd ei, cetățeni români, locuitori ai țării, încă niciodată nu se întîlniseră cu aceștia. Și așa se face că pentru mulți români din Ungaria, *Florin Piersic* și *Ludovic Spiess*, *Mircea Dinescu* și *Ovidiu Maitec*, – ca să pomenim numai, la întîmplare, pe cîțiva – nu numai că puteau fi întîlniți la sediul Uniunii Culturale, la Centrul Cultural al României de la Budapesta, la Editura Noi sau la Centrul Cultural. Ei, și mulți alții, au devenit prieteni, sincer devotați, care, oricînd au prilejul și sînt invitați, revin aici cu plăcere. Iar folosul este generos și reciproc: pe de o parte, îmbogățind spiritual și sufletește intelectualitatea restrînsă a românilor din Ungaria, iar pe de alta, îmbogățind palmaresul acestor artiști, creatori.

În cele ce urmează, spicuim pagini care să ilustreze această afecțiune reciprocă, dovedind în același timp și marea importanță pe care o au aceste vizite și întîlniri.

E. Illyés

Un militant neobosit
al înfrățirii culturale
maghiaro-române:

Franyó
Zoltán

Ziarului „Foia Noastră”, organ
al românilor din Ungaria și limbă
de prietenie româno-maghiară, –
din partea unei reviste și a
militant al conviețuirii celor două
popoare înfrățite, doborîndu-
lungate, pe teren cultural și artistic
februarie 1961
Zoltán Franyó

„Dă-mi doamne durerile toate,” LEONIDA LARI

Am văzut-o și am auzit-o recitîndu-și poeziile încă anul trecut, pe micul ecran. N-o cunoșteam, nu auzisem despre ea pînă atunci nimic. Această primă întîlnire, din fața micului ecran, a fost pentru mine un miracol.

De atunci îi păstrez numele, ochii umbrîți de durere, vocea curată, și gîndurile triste. Atunci am fost convins că această poetă e gata ca ea, singură, să se lupte cu o întreagă armadă. A și luptat. A stat ca o stavilă de cremene în fața tancurilor, fără armă, apărînd dreptatea poporului său...

Cînd, recent, ne-am întîlnit personal, mi s-au întărit impresiile de acum un an. Fiecare cuvînt rostit de poeta moldoveancă era curat ca apa izvorului, fiecare cuvînt vorbit de ea era o rugăciune. Vorbele ei sînt hotărîte, lirice și militante, ascuțite ca tăișul sabiei... Și din ea străbate totuși blîndețea și mîngîierea unei femei cu brațe îndrăgostite.

LEONIDA LARI

Rugă de noapte

În nopți de cumplită-ndoială
Cu sufletul dat în spic,
Pătrunsă de-o stare fatală
Eu cad în genunchi și zic:

Dă-mi, doamne, durerile toate
Și lasă-mă fără dor,
Dar fă și un pic de dreptate
Pentru acest popor.

Că-i lacrimă plînea pe masă
Și-i sîngeră fruntea de spini,
Mîncat de vînduții de-acasă,
Vîndut de mîncăii străini.

În nopți de-ndoială cumplită,
Cu trupul ca pus pe trunchi
Și mintea de griji istovită
Eu zic, prosternată-n genunchi:

Ia-mi tot ce-mi suride în cale,
Orice bucurie, rînd pe rînd,
Dar fă să se-nădrepă din șale
Poporul acest suferînd.

Că-i vule prin secole plînsul
Și sîngele-i volbură mări,
Fă, doamne, ceva pentru dînsul.
Fă, doamne, că-ți stă în puteri.

Dă-i, doamne, viață sub lună
Și, cînd voi pleca dintre vii,
Mai dă măcar unul să-mi pună
O cruce la căpătîi.

Rugă de vară

De-ar fi gîndul meu să se vadă
Ar da înapoi orișicine,
Mă rog de ursită să-mi scadă
Din dragostea mea pentru tine.

Mă rog de stihile toate
Ce schimbă ațtea-n natură
Pe lîngă acele ce-s date
Să-mi dea simțirii măsură.

Sub bolta aceasta ovală,
Cu țărîmul acesta sub tîmplă,
Să-mi pară așa amețită
Că altei femei i se-nîmplă.

Că alta ca-n somn rătăcește
Prin lumea întinsă la soare,
Că alta la mare privește
Ca la o albastră uitare.

Iar eu să mă-acopăr de ceață,
Precum o corabie veche,
Doar sarea să-mi ardă pe față,
Doar apa să-mi sune-n ureche.

Copacii care fug prin ceață
Cu brațele de floare pline,
Lumina care-mi ride-n față
Acestea, știu, vor fi și mîine.

Prea draga vîntului stîhie.
Inelul care-i de la tine
Și negustata-mi poezie –
Acestea, știu, vor fi și mîine.

Dar fruntea ta cea gînditoare
Și ochii tainici duși în sine,
Și-amara noastră-mbrățișare
Acestea nu vor fi și mîine.

Victor Eftimiu:

Soliile terestre

Cu inima de orizonturi beată,
Nebună de viteză, acvilină,
Pleca-vom într-o zi spre luna plină,
Pe drumul tras de năvile-săgeată.

Planeta moartă, în lumină lină,
Primi-va temerara noastră ceață
Cu flori de gheață, muzică înceată,
În ora soarelui care declină.

Îndeplinind soliile terestre
În sloiuri vom deschide mari ferestre
Prin cari, vulcan, va izbucni Pămîntul...

În focul roș al generoasei Terre,
Vor clocoti adîncuri de cratere
Și vom preface-n astru viu, mormîntul.

Sînt fericit să citesc „Foia noastră” și să
colaborez la această excelentă publicație. Colaborarea
la o revistă scrisă în românește, la Budapesta, mă
interesează la 52 de ani, îmi aduce aminte
vechea mea scriere la „Leptă” la Biserica și de
triste zile petruite în această frumoasă „întreprindere”
despre care am publicat în decursul anilor numeroase
articole. Întreg revistă „Foia noastră” viață
îndelungată, cititori mulți și o ipoteză deplină
în promovarea unei atît mîri stîrnește prietenii
româno-maghiare.

22 iunie 1961

Victor Eftimiu

Timp de 75 minute joc al nervilor, 15 minute joc al mingii

Micherechi-Vareu (Gyulavári) 3-0

Din cauza serbării de rămas bun, de la școala generală, numai puțini suporterii din Micherechi (190) au venit la meciul de simbătă după-masă. Conducerea echipei-gazdă i-a solicitat pe cei din Vareu să amâne jocul pe duminică, dar oaspeții au refuzat rugămintea în ultimele zile.

Micherechi FC: Pătea - Berényi, Ancsin, Ruja - Kocsis, Gugolya, Tapasztó, Cziczéri - Géczi, Bíró, R. Nagy.

Antrenor: Gheorghe Pătea.

Jucători de rezervă: Burai, Bíró K., Séllei.

Înainte de meci, mulți suporterii s-au întrebat, oare cu câte goluri va câștiga echipa, fiindcă în ultimele săptămâni au dovedit că au fost în formă bună. Iar oaspeții nu dovedesc o performanță de vîrf. În prima repriză poarta oaspeților a fost mai des în primejdie, dar gazele au ratat mai multe ocazii. În minutul 15, Géczi a fost faultat în careul de 16 m, dar arbitrul nu a judecat bine acțiunea și a scos mingea în afara careului. Lovitura liberă de la 17 metri a greșit plasa adversarilor numai cu cîțiva centimetri.

Au trecut 70 de minute cu emoții, cu nervi și cu o bară - dar fără nici un gol. În minutul 65 arbitrul a dat michereche-

nilor un „cadou”: o lovitură de la 11 m. Bíró R. a fost atît de emoționat încît nu a sesizat momentul potrivit, iar portarul Szőke a apărut poarta cu succes, de care s-a ofensat atît publicul, cît și coechipierii. În minutul 75, după o lovitură de colț, Gugolya de la 14 m, a marcat un gol minunat cu capul (1-0). În minutul 81, Nagy a marcat cel de-al 2-lea gol de la 17 m plasînd mingea în partea dreaptă a porții, imediat „pe sub iarbă” (2-0). În momentul acesta, jucătorilor micherecheni le-a revenit cheful de joc și au urmat ocazii după ocazii. În minutul 88, Gugolya a plasat din nou cu capul al 3-lea gol, aproape în același loc al porții adversarului (3-0).

Primele 75 de minute pot fi uitate, dar ultimul sfert de oră a fost minunat, răsplătindu-i pe jucători și suporterii.

Gheorghe Pătea: Felicit echipa pentru munca și rezultatele din tot sezonul.

- Ne-am îndeplinit țelul propus. Dacă în prima repriză ne-am fi folosit de toate ocaziile, acum am putea organiza un carnaval. Dar și cu rezultatul acesta sînt mulțumit. Cu jocul din repriza a doua echipa a arătat că știe să joace fotbal. Am

vrea și în viitor să ținem unită această echipă combativă. Am vrea să mai aducem un portar de rezervă lîngă Ghiusi, care în tot sezonul a apărut poarta foarte bine.

- Ce părere ai de faptul că

Gh. Pătea (portar) și Géczi (atacant) au fost chemați în echipa județeană la Körösladány?

- Îi felicit pentru șansa aceasta. Cred că avem mai mulți jucători care ar merita să joace în divizie mai mare.

- Ce impresie ți-a făcut meciul de azi, l-am întrebat pe Gheorghe Gugolya.

- În prima repriză am ratat multe ocazii. Și adversarii au avut cîteva șanse, nici ei nu le-au folosit. După ce Robi a ratat lovitură de la 11 m, echipa s-a mai dumirit, trezindu-se din somn. Am meritat să câștigăm.

- Ce planuri ai pentru sezonul viitor?

- Aș vrea să rămîn la Micherechi, pentru că mă simt bine aici și printre coechipieri domnește o atmosferă bună, o armonie foarte plăcută. **MIC**

S-a prăbușit coroana de pe capul lui Kokó

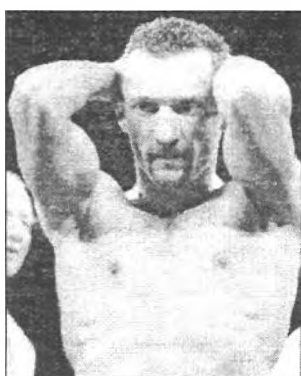
După 6 luni de așteptare, simbătă seara, în Stadionul Mic din Budapesta Kovács István s-a întîlnit în ring cu Julio Pablo Chacón, provocatorul lui din Argentina. Înainte de meci, statistica celor doi sportivi a fost asemănătoare, aproape toate competițiile au fost cîștigate de cei doi boxeri.

Kokó:

20 meciuri 20 victorii 10 prin KO

Chacón:

41 meciuri 39 victorii 28 prin KO

Pentru Kokó, competiția aceasta a avut o miză enormă, fiindcă a fost prima înfruntare, după ce sportivul maghiar a cucerit centura de titlu mondial WBO. Iar importanța deosebită a fost accentuată și prin spectaculozitatea pregătirilor și a circumstanțelor. Managerii lui Kokó au schimbat întreaga ceremonie de intrare în ring, precum și muzica entradei. Din păcate, parcă s-ar fi schimbat cu totul însuși sportivul Kovács István, care a intrat în ring conștient, stăpîn pe sine. Iar întreaga sală urla înnebunită, îndemnîndu-l neconținut pe Kokó („Üsdd ki!”, „Üsdd ki!”, „Táncolj, Kokó!”). Deci, întregul stadion a fost amețit, con-

de publicul și de spectacolul din jur decît de atacurile adversarului. Și așa s-a întîmplat că de astă dată favoritul nostru „a tras scurta”.

Kovács István: *Mi-e rușine că am pierdut meciul din propria mea viață. Nu am fost desul de serios. Deși m-am pregătit intens și bine pentru acest meci, s-a dovedit că adversarul meu a fost mai bun. Merită toate felicitările.*

Julio Pablo Chacón: De data aceasta s-a dovedit că experiența mea m-a ajutat la victorie. Am fost capabil să valorific momentul oportun, cînd mi-am dat seama că acum am șansa să „dau lovitură”. M-am pregătit intens și am fost sigur de victorie.

La ora actuală se pune întrebarea, dacă va continua Kokó boxul și își va revendica iarăși titlul de campion mondial sau se va retrage. Mama și familia ar vrea să se retragă definitiv. Echipa de manageri, firește, îl îndeamnă să continue și să intre în ring pentru a-și recîștiga titlul. Kokó a declarat că există mai multe posibilități, dar a solicitat o lună timp de gîndire, abia după aceea va comunica decizia sa.

I. Cosma

Aletea-Kunágota 6-1 (4-0)

Aletea: Pataki, Sarkadi, Lakatos, Kovács, Kamarás, Tereszán, Bálint, Sánta, Lénárt, Márk, Nagy.

Antrenor: Kiss Tibor

Jucători de rezervă: Hotya, Thúröczy, Oláh.

Primele clipe au trecut cu un joc echilibrat, dar în minutul 5, după o greșeală a portarului și a fundasului, Kamarás M. înscrisse un gol de „pleașcă” (1-0).

În minutul 27, tot Kamarás a primit o minge de la jumătatea terenului. Toți fundasi au rămas în spatele lui, iar el, de la 14 m, marchează al 2-a gol (2-0).

Sarkadi A. în minutul 33, primește o minge din partea dreaptă pe care o pasează imediat în poartă (3-0). În partea dreaptă a terenului, după un șir de pase, Bálint Gy. primește mingea și trage în bară de la 8 m, marcînd apoi următorul gol (4-0). În minutul 50, și Kunágota înscrisse un gol, de la 13 metri (4-1). După un corner, oaspeții nu pot apăra poartă: Szűcs Zs. de la 7 m, în mi-

nutul 57 pasează mingea cu capul în poartă (5-1). În continuare, în minutul 83 Kohut trage o lovitură liberă de la 14 m în colțul drept al porții adversarilor (6-1). Meciul nu a dovedit un joc prea spectaculos, dar suporterii au putut vedea numeroase ocazii și, nu în ultimul rînd, 7 goluri. Kunágota, de data aceasta, parcă nu a fost din aceeași categorie cu Aletea.

Kiss Tibor: Deși am cîștigat cu 6-1, am obținut victoria cu greu, ca și cu alte ocazii, cînd am avut meciuri mai „ușoare”.

- Ţelul echipei și al conducerii a fost ca să terminați pe unul dintre locurile 1-4. Ce credeți, l-ați realizat?

- Echipa noastră s-a dezvoltat foarte mult, la început băieții nici nu s-au cunoscut, nici numele nu și l-au cunoscut. Am reușit să formez o echipă unită care joacă împreună. Deși am ratat foarte multe puncte în sezonul acesta, cred că ne vom califica pe unul din locurile propuse. Deci ne-am atins scopul.

Ioan C.

Ultimele rezultate ale echipelor de fotbal din 16-17 iunie

Campionat național, divizia II.	
Baktalórántházi SE-Giula SE	1-4
Campionat județean, Bihor, divizia I.	
Micherechi-Vareu (Gyulavári)	3-0
Orosházi MTK-Bătenia	4-0
Campionat județean, Bihor, divizia II.	
Aletea-Kunágota	6-1
Campionat județean, Bihor, divizia III.	
Medgyesegyháza-Chitigaz	2-4
Leucusház: zi liberă	
Campionat județean, Bihor, divizia I.	
Téglás-Jaca	8-1
Szentpéterszeg-Leta Mare	0-2
Rezultatele din săptămîna trecută	
Leta Mare-Nyíradony	6-1
Jaca-Balmazújváros	2-1

Următoarele meciuri de fotbal

24 iunie (duminică)	
Giula-Tiszaújvárosi FC	17.00
Jaca-Hajdúsámson	17.00
Leta Mare-Nagyhegyes	17.00

ROMÂNIA

Luni 25 iunie

6.00 Telematinal 8.00 Surprize, surprize... (R) 10.00 Bravo, Bravissimo! (R) 11.30 Știrile de sâmbătă asta (R) 12.00 Telemenciclopedia (R) 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Infomania 13.30 Pro Patria 14.30 Serial. Orice e posibil! 15.00 Cronica 16.30 Știri 16.35 La țintă 17.15 Serial. Pasiuni 18.00 Impas în doi 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Iartă-mă! 20.45 Iartă-mă! 20.45 Scurt pe doi 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Memorialul durerii 23.00 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Cabala Bigoților 1.15 Jurnal (R) 2.00 Infomania (R) 2.15 Impas în doi (R) 3.05 Memorialul durerii (R) 3.50 Scurt pe doi (R) 5.05 Corect (R) 5.15 La țintă (R).

Marți 26 iunie

6.00 Telematinal 8.05 Ora G (R) 9.00 Serial. Pasiuni 9.45 TVR Cluj 10.50 TVR Iași 11.55 TVR Timișoara 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Infomania 13.30 Iartă-mă! 14.30 Serial. Orice e posibil! 15.00 Puncte cardinale 15.30 Cronica 16.30 Știri 16.35 Pentru dv. Doamnă! 17.15 Serial. Pasiuni 18.00 Cu ochii'n patru 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Film. Sălbăticiți 21.25 Videoteca veselă 22.10 Jurnalul de noapte 22.25 Lumea dansului 23.25 Cu ochii'n patru (R) 0.15 De la Est la Vest (R) 0.45 Infomania (R) 1.00 Jurnal (R) 1.45 Film. Sălbăticiți 3.20 Știrile de sâmbătă asta (R) 3.50 Videoteca veselă (R) 4.35 Lumea și noi (R) 5.05 Corect! (R).

Miercuri 27 iunie

6.00 Telematinal 8.00 Tezaur folcloric (R) 9.00 Serial (R). Pasiuni 9.45 TVR Cluj 10.50 TVR Iași 11.55 TVR Timișoara 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Infomania 13.30 Oameni ca noi 14.00 Serial. Orice e posibil! 15.00 Panorama 16.35 Vîno să vezi! 17.15 Serial. Pasiuni 18.00 Piața și banii 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Serial Baywatch Hawaii 20.45 Recurs la morală 21.45 Amprente 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Film. Doriți tatălui 23.55 Bucuriile muzicii 1.00 Jurnal (R) 1.45 Film. Doriți tatălui 3.20 Puncte cardinale (R) 3.50 Recurs la morală (R) 4.50 Amprente (R) 5.05 Corect! (R) 5.10 Vîno să vezi! (R).

Joi 28 iunie

6.00 Telematinal 8.00 Recurs la morală (R) 9.00 Serial. Pasiuni 9.45 TVR Cluj 10.50 TVR Iași 11.55 TVR Timișoara 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Infomania 13.30 Serial (R). Baywatch Hawaii 14.20 Amprente (R) 14.35 Serial. Orice e posibil! 15.00 Conviuții 16.30 Știri 16.35 Medicina pentru toți 17.15 Serial. Pasiuni 18.00 Eu, cetățeanul 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Serial. Sub acoperire 20.45 Reflecții rutiere 21.00 Scurt pe doi 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Film. Suspecții 24.00 Nocturna melomanului 1.00 Jurnal (R) 1.45 Film. Suspecții (R) 3.25 Oameni ca noi (R) 3.55 Scurt pe doi (R) 4.55 Reflecții rutiere (R) 5.10 Corect! (R). 5.15 Medicina pentru toți (R).

Vineri 29 iunie

6.00 Telematinal 8.10 Eu, cetățeanul (R) 9.00 Serial (R). Pasiuni 9.45 TVR Craiova 12.10 Serial. Sub acoperire (R) 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Infomania 13.40 Cu ochii'n patru (R) 14.30 Tribuna partidelor parlamentare 15.00 Fereastră spre America 15.30 Drepturile omului 16.30 Știri 16.35 Ai carte, ai parte! 17.15 Serial. Pasiuni 18.00 O vedetă... populară 18.45 Parlamentul României 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Ploaia steluțelor 21.15 Serial. Ingerul întecat 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Profesioniștii 23.15 Film. O dramă de familie 1.00 Jurnal (R) 1.45 Drepturile omului (R) 2.45 Profesioniștii (R) 3.45 Ploaia de stele (R) 5.15 Ai carte, ai parte! (R).

Sîmbătă 30 iunie

6.00 O vedetă...populară (R) 6.45 Serial. Zorro 7.35 Desene animate 8.30 Film. Vișind cu ochii deschși 10.00 La telefon muzică populară! 11.00 Auto Club 11.30 Casa mea 12.00 Serial. Frumosele școlii 12.50 Jurnalul de prînz 13.00 Debut 50 Plus 14.15 Ora G 15.10 Garantat 100% 16.10 Ora planetei 16.30 Telemenciclopedia 17.30 Film. Furtuna secolului 19.00 Jurnal 19.25 România în presa lumii 19.30 Surprize, surprize... 21.30 Serial. Amy 22.20 Jurnalul de noapte 23.30 Telectinemateca. Himera 0.40 Marele Jazz 1.00 Jurnal (R) 1.30 Garantat 100% (R) 2.30 Auto Club (R) 3.00 Casa mea (R) 3.30 Serial. Amy (R) 4.20 Film. Andriodul.

Duminică 1 iulie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Universul credinței! 8.00 Desene animate 8.30 Laboratorul fantastic 9.30 Viața satului 11.15 Tezaurul folcloric 12.05 De luni pînă duminică 12.50 Jurnalul de prînz 13.00 Peșterul de aur 15.00 Serial. Acțiune, motor! 16.00 Bravo, Bravissimo! 17.30 Film. Balonase de săpun 19.00 Jurnal 19.25 Agenda Europeană 19.30 Film. Iubirea de anul ăsta 21.25 O vară...cu cîntec 22.30 Jurnalul de noapte 23.30 Bravo, Bravissimo (R) 1.00 Jurnal (R) 1.30 Tezaur folcloric (R) 2.20 Film. Două fete îndrăgostite 3.55 Peșterul de aur (R).

TVR

Luni 25 iunie

6.00 Ferma (R) 7.00 Desene animate (R) 7.30 Desene animate (R) 8.20 Serial (R). În direct 8.50 Serial. Tată, am încurcat-o! 9.15 Serial (R) 9.45 Știri 9.50 Film (R). Doamna Aica pleacă la Paris 11.35 Microrecital 11.50 Serial. Domnișoara Andrea 12.40 Răscruți (R) 13.10 Desene animate 14.30 Știri 14.40 Toți împreună 15.45 Oprirea obligatorie 16.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.25 Paradisul de fîngă noi (R) 17.00 Spectacolul lumii (R) 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Camera de gardă 18.10 Desene animate 19.00 Serial. În mijlocul furtunii 19.50 Sport plus 21.00 Serial. Scurte povestiri cinematografice 21.30 Știri 21.35 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Iona 22.30 Serial de călătorii 23.25 Știri bancare și bursiere 23.30 TVM Messenger 0.10 Serial (R). S Club 7 la Miami 0.35 Trupa DP2 (R) 2.05 O altă dimensiune (R) 2.55 Serial (R). Scurte povestiri cinematografice 3.25 Bărbați, la crabi! (R) 4.25 Tradiții (R) 4.55 Medalion de interpret (R) 5.25 Atlas.

Marți 26 iunie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Microrecital (R) 7.05 Desene animate (R) 7.35 Desene animate (R) 8.50 Serial. S Club 7 la Miami 9.15 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 9.40 Știri 9.45 Sport Plus (R) 11.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 11.50 Serial. Domnișoara Andrea 12.45 Tribuna partidelor parlamentare 13.15 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Toți împreună 15.25 E dreptul tău! 16.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.30 Vară pentru 2 18.15 Veni, Video, Vici! 18.30 Desene animate 19.05 Serial. În mijlocul furtunii 20.00 Film. Scrisorile prietenului 21.30 Știri 21.35 Serial. Stăpînul animalelor 22.20 Patrimoniul 23.05 Din goana trenului 23.30 Știri bancare și bursiere 23.35 TVM Messenger 0.05 Serial (R). S Club 7 la Miami 0.30 Vară pentru 2 (R) 2.15 On line (R) 2.45 Remember festivalul „George Enescu” 3.30 Televiziunea, dragostea mea! (R) 4.30 Film (R). Scrisorile prietenului.

Miercuri 27 iunie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Veni, Video, Vici! (R) 7.05 Desene animate (R) 7.35 Toți împreună 8.35 Video-clipuri 8.50 Serial. S Club 7 la Miami 9.15 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 9.45 Știri 9.50 Serial (R). Stăpînul animalelor 10.35 Din goana trenului (R) 11.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 11.50 Serial. Domnișoara Andrea 12.45 Crocinii votive (R) 13.15 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Toți împreună 15.25 Afaceri la cheie 16.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.30 Vară pentru 2 18.15 Veni, Video, Vici! 18.30 Desene animate 19.00 Serial. În mijlocul furtunii 19.50 Cinematograful de artă. Nimfa plebea 21.40 Știri 21.45 Serial. Stăpînul animalelor 22.30 Mit și istorie 23.05 Microrecital 23.25 Știri bancare și bursiere 23.30 TVM Messenger 0.10 Serial (R). S Club 7 la Miami 0.35 Vară pentru 2 (R) 2.20 Arta apărării (R) 2.50 E dreptul tău (R) 3.20 Remember festivalul „George Enescu” 4.05 Cinematograful de artă (R). Nimfa plebea.

Joi 28 iunie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Veni, Video, Vici! (R) 7.05 Desene animate 7.30 Desene animate (R) 8.20 Arca lui Noe (R) 8.50 Serial. S Club 7 la Miami 9.15 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 9.45 Știri 9.50 Serial (R). Stăpînul animalelor 10.40 Micro-recital (R) 11.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 11.50 Serial. Domnișoara Andrea 12.45 Tribuna partidelor parlamentare 13.15 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Toți împreună 15.25 Trans(Sylvania) insolit 16.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.30 Vară pentru 2 18.15 Veni, Video, Vici! 18.30 Desene animate 19.00 Documentar 19.30 Pragul de sus 21.00 Serial. Familia Porter 21.30 Știri 21.35 Serial. Captiv în viitor 22.25 Serial. O femeie încomodă 23.15 Micro-recital 23.30 Știri bancare și bursiere 23.35 TVM Messenger 0.10 Serial (R). S Club 7 la Miami 0.35 Vară pentru 2 2.20 Serial (R). Familia Porter 2.50 Serial (R). O femeie încomodă 3.40 Afaceri la cheie (R) 4.10 Micro-recital 4.30 Pragul de sus (R).

Vineri 29 iunie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Veni, Video, Vici! (R) 7.05 Desene animate 7.30 Desene animate (R) 8.20 Prețul succesului (R) 8.50 Serial. S Club 7 la Miami 9.15 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 9.45 Știri 9.50 Serial (R). Captiv în viitor 10.40 Trans(Sylvania) insolit (R) 11.10 Oprirea obligatorie (R) 11.25 Camera de gardă (R) 12.00 Serial. Domnișoara Andrea 12.50 Din goana trenului 13.15 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Serial. Casa visurilor 15.20 Serial. Avocați și asociați 16.15 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.40 Vară pentru 2 18.15 Veni, Video, Vici! 18.30 Desene animate 19.00 Televiziunea, dragostea mea! 20.00 D'ale lui Mitică 21.00 Serial. Familia Porter 21.30 Știri 21.35 Film. Un luptător de onoare 23.25 Știri bancare și bursiere 23.30 TVM Messenger 0.10 Serial (R). S Club 7 la Miami 0.35 Vară pentru 2 (R) 2.15 Serial (R). Familia Porter 2.45 Serial (R). Casa visurilor 3.35 Serial (R). Avocați și asociați 4.30 D'ale lui Mitică (R) 5.30 Documentar.

Sîmbătă 30 iunie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Veni, Video, Vici! (R) 7.05 Desene animate 7.35 Călătoriile lui Ics 8.05 On line 8.35 Universal concușteri 9.35 Arta apărării 10.05 Serial. În direct 10.35 Serial. Wishbone 11.00 Desene animate 11.30 Arca lui Noe 12.05 Surprizele științei 13.00 Știri 13.05 Atlas 13.40 Călătorind prin țară 14.10 Bărbați, la crabi! 15.10 Documentar 16.00 Vacanță cu trupa DP2 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Film. Reporteri speciali 19.20 Cinematograful, o istorie vie 20.30 Serial. Scurte povestiri cinematografice 21.00 Documentar 22.00 Știri 21.05 Despre viață și sex 22.50 Jean-Michel Jarre în concert 23.35 TVM Messenger 0.05 Film (R). Un luptător de onoare 1.45 Surprizele științei (R) 2.35 Serial (R). Scurte povestiri cinematografice 3.50 Supranaturalul (R) 4.05 Despre viață și sex (R) 4.45 Jean-Michel Jarre în concert (R) 5.30 Serial (R). Wishbone.

Duminică 1 iulie

6.00 Planeta singuratică (R) 6.50 Serial (R). În direct 7.25 Tradiții 8.00 Medalion de interpret 8.30 Ferma 9.30 Cronici votive 10.00 Serial. În direct 10.30 Desene animate 10.45 Prietenii lui Pricot 11.30 Serial. Atenție la neatenție! 12.30 Spectacolul lumii 13.00 Știri 13.05 Paradisul de fîngă noi 13.40 Secretele teatrului lui Kabuki 14.35 Pop Club 15.40 Serial. Călătoria lui Allen Strange 16.35 O altă dimensiune 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Serial. Mike Hammer — detectiv particular 18.30 Film. De acord în șase puncte 20.20 Film. Mamă, tata e deprinsat! 21.50 Știri 21.50 Film. Frontiera de cîț 23.40 TVM Messenger 0.10 Serial (R). Călătoria lui Allen Strange 1.00 Film (R). Reporteri speciali 2.40 Cinematograful, o istorie vie 3.40 Secretele teatrului lui Kabuki (R) 4.45 Micro-recital (R) 5.00 Serial (R). Atenție la neatenție!

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

25 Iunie, LUNI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară — redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

26 Iunie, MARȚI (redactor: Monica Rocsin)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Engleza pe înțelesul tuturor — curs de limbă engleză 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

27 Iunie, MIERCURI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport — rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avangpremiera „Ecranul nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

28 Iunie, JOI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: „Cuvinte potrivite” — emisiune dialog de cultivare a limbii române 11.15: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: Nota săptămînii de Edda Ilyés 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

29 Iunie, VINERI (redactor: Eva Iova)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Revista presei „Foaia românească” 10.52: Avangpremiera „Ecranul nostru” 10.55: Ce e nou la liceul Bălcescu din Giula? — relatează Andreea Gurzău 11.00: Magazinul Vîrstnicilor 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Actualități la români din Banatul Sîrbesc — relatează Cornel Mata din Virșet 11.50: Știri și curiozități din România — relatează Simona Pele din Timișoara 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

30 Iunie, SÎMBĂTĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45: Party Time — magazin de muzică ușoară 15.00: „Pe undele Europei” — magazin euroregional 15.58: Încheiere.

1 Iulie, DUMINICĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40—15.30: Retrospectiva săptămînii (spiciuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămînii) 15.30: Emisiune religioasă baptistă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00—19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lingă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debretin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

27 iunie 2001 (m1 ora 13.25)

Reluare: 30 iunie 2001 (m2 ora 10.35)

Programul prevăzut al săptămînii viitoare:

Emisiunea românească a Televiziunii Maghiare săptămîna viitoare va prezenta un montaj despre Cupa Prieteniei, organizată la Leușcaș. La întrecerea sportivă au luat parte peste 300 de elevi de la școlile românești din Ungaria. În continuare veți putea urmări o relatare despre cea de-a 12-a întâlnire a primarilor din județele Bichiș și Arad. Camera noastră de luat vederi, în acest an, a fost prezentă la serbarea de rămas bun a elevilor de la Școala Generală Română din Giula, unde s-au despărțit de colegi și de profesori 21 de absolvenți. Curiozitatea este că majoritatea lor, 19 la număr, își vor continua studiile la Liceul N. Bălcescu.

Realizator: Ștefan Crăsta

PETROM

ESENȚA MIȘCĂRII

În Ungaria
în două localități:
la Bichișciaba și la Nagylak

Emisiunea în limba română

24 de ore din 24
pe 756 kHz

Internet: www.rri.ro

e-mail: ro@rri.ro

Tel./fax: 00401-3142118

Vindem țigla

„Jamina Polca”
(2800 de buc.)

la un preț convenabil.

Țigla este nou-nouță,

în ambalaj original.

Telefon: 66/463-079

FM 92,1 MHz STEREO RADIO
VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuză Vodă nr. 85.

Tel. 59-430552, Fax: 59-427372

E-mail: inbox@rve.net

— muzică — știri locale și BBC — emisiuni pentru orice vîrstă

Ascultați RVE non stop și pe Internet la:

http://www.rve.net

TRANS WORLD RADIO — ROMÂNIA

(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)

AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15—21.45

SW 31 și 49 m — vineri: 18.30—18.45 — sîmbătă:

18.00—18.45 — duminică: 18.30—18.45

Geoagiu, primul oraș al noului mileniu

Sîmbăta, la 10 km de localitatea Geoagiu din județul Hunedoara a fost ridicată la rang de oraș. Acesta este considerat primul oraș român nou din mileniul III. Una din marile bogății ale orașului o constituie izvoarele de ape minerale carbogazoase și termale.

La festivitatea de decernare a titlului de oraș au luat parte multe oficialități din țară și de peste hotare, românii din Ungaria fiind reprezentați de conducătorul Bisericii Ortodoxe

Române din Ungaria, Prea Sfințitul Episcop *Sofronie*. Orașul Geoagiu întreține relații de înfrățire și cu orașul Szombathely din țara noastră, invitînd la serbarea de la începutul lui iunie o delegație și un cor de femei din localitatea maghiară. Dacă veți citi cu atenție prezentarea orașului Geoagiu, poate veți pune întrebarea, la fel ca alți participanți, de ce nu s-a înfrățit Geoagiu cu orașul Giula localitatea din Ungaria, unde trăiesc și români, și care se află la numai circa 200 km.

Informații generale

Orașul, care vrea să devină o perla a turismului românesc, se găsește la o distanță de 38 km de municipiul Deva. Geoagiu este așezat pe malul drept al Mureșului, la o altitudine de 217 m. Dealurile dinspre est și vest sînt acoperite de păduri bogate de stejar și fag, printre care se mai întîlnesc însă și mărul, părul sau ci-reșul sălbatic.

Orașul Geoagiu are o populație de peste 6500 de locuitori, din care aproape

jumătate sînt stabiliți în localitatea de reședință. Pe lîngă aceasta, cea mai reprezentativă unitate administrativă componentă este satul Aurel Vlaicu.

Ocupația de bază a populației este agricultura, care asigură cea mai mare parte a potențialului economic al orașului.

Un salt calitativ important poate fi realizat prin dezvoltarea activității balneare și turistice în localitatea Geoagiu-Băi. Aflată la aproximativ 4 km de centrul orașului, stațiunea balneoclimatică

rică este situată la 380 m altitudine și se caracterizează printr-un climat blînd, binefăcător, de exemplu, pentru suferinzi de boli reumatice.

Repere istorice

Localitatea este cunoscută din antichitate. În partea de vest, în hotar cu satul Cigmău, se află urmele unei cetăți a dacilor, pe locul căreia a fost construit Castrul roman Germisara. Denumirea este de origine dacică, înseamnă „apă caldă” (germi – căldură, sara – cădere de apă) și provine de la izvoarele care dau valoare și astăzi stațiunii Geoagiu-Băi.

Prima atestare documentară datează din 1291. Din 1397 pînă în 1506, Geoagiu a fost reședința unui mare domeniu feudal. Din 1507 a intrat în stăpînire românească, la început ca domeniu, apoi ca „oppidum” (tîrg de mare impor-

tanță), donat întîi domnitorului Țării Românești Radu cel Mare, iar mai tîrziu lui Neagoe Basarab. În 1531, Regele Ioan Zapolia a secularizat oppidum-ul Geoagiu ca avere mănăstirească, împreună cu 18 sate. În 1784, țărani din Geoagiu au participat la răscoala condusă de Horea, Cloșca și Crișan.

Geoagiu-Băi

Geoagiu-Băi este o stațiune cu regim permanent, într-o mică depresiune aflată între ultimele ramificații ale Munților Apuseni (Carpații Occidentali). Renumele stațiunii este dat de clima favorabilă la care se adaugă numeroasele izvoare de ape minerale conținînd bicarbonat, calciu, magneziu, ape ușor radioactive și carbogazoase, mezo-termale (29-33°C), hipotonice.

Clima localității este moderată intramontan-depresionară, liniștitoare, cu ierni blînde (o temperatură medie în ianuarie de -2°C) și cu veri plăcute (temperatură medie în iulie în jur de 20°C). Temperatura medie anuală este de 9,8°C. Stațiunea se recomandă în tratamentul bolilor reumatismale degenerative și al diartrozelor (spondiloză, artroză, poliartrită, tendomită, periartrită scapulohumerală), al bolilor sistemului nervos periferic (pareze ușoare, sechele ale poliomielitei, enurii), al bolilor ginecologice (dereglări minore datorate pubertății și menopauzei), cură internă benefică pentru bolile gastroduodenale (gastrite și ulcer), boli hepato-biliare, boli renale (microlitiază, infecții în stadiu incipient) etc.

Stațiunea dispune de 4 baze de tratament, care pot primi pînă la 1500 de turiști pe serie. În stațiune există 3 bazine cu apă termală, din care unul cu dimensiuni olimpice.

Curiozități de la Geoagiu

În satul Aurel Vlaicu, care se află la 10 km de centrul orașului, s-a născut, în 1882, inventatorul Aurel Vlaicu, inginer constructor de avioane și pilot român. El a fost cel care a pilotat, la 17 iunie 1910, primul avion proiectat și construit de el însuși. S-a prăbușit la 13 septembrie 1913, în timpul unei încercări de trecere peste Carpați.

În satul Băciia (15 km de centru) se găsesc acele izvoare de apă carbogazoasă, care în secolele XVII-XVIII era apa minerală consumată la Curtea Imperială din Viena.

Se presupune că în Cigmău (7 km de centru) s-a născut, în 1760, scriitorul Ion Budai-Deleanu, reprezentant al Școlii Ardeleane, autorul „Țiganiadei”.

Realizat de Eva Iova

